28 ՄԱՐՏ 1997, ՈՒՐԲԱԹ # 58 (1312)

Ազգ
Azg armenian daily

Թուրքիան հաստատում է իր կողմից Հայաստանի շրջափակման փաստը

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Թուրքիան այլեւս չի թաքցնում, որ Հայաստանին շրջափակելով փորձում է Արցախի հարցում ճնշում գործադրել նրա վրա։

Մարտի 27-ին, պատասխանելով շրջափակման մասին հայ լրագրողների հարցին, Թուրքիայի Միլլի Մեջլիսի արտաքին գործերի հանձնաժողովի անդամ Իսքենդերիան Թալայը (դեմոկրատական ձախ կուսակցություն) ասաց, թե Թուրքիան համապատասխան որոշումներ է կայացնում եւ իրագործում սահմանների անձեռնմխելիության սկզբունքը տարածաշրջանում կյանքի կոչելու համար։

Շեշտելով, որ Թուրքիան Հայաստանի նկատմամբ թշնամական մտադրություններ չունի, եւ հիշյալ ձեռնարկումները վնասում են նաեւ Թուրքիային, Ի. Թալայն ավելացրեց, թե Ադրբեջանի նկատմամբ Հայաստանի կատարած դրական քայլը սկիզբ կհանդիսանա Թուրքիայի կողմից Հայաստանի նկատմամբ դրական քայլերի համար։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

«Տարածաշրջանում հակառուսական առանցքի դիմաց ուժեղացնել Հայաստանը»

Ռուսական «Նեզավիսիմայա գազետա» թերթն իր մարտի 26-ի համարում, ինչպես տեղեկացնում է մեր սեփական թղթակից Ռուբեն Զարգարյանը Մոսկվայից, հրապարակել է ռուսական մամուլի համար հազվադեպ ակնհայտ ու անողոք շեշտադրումներով մի զեկուցագիր՝ «ԱՊՀ։ Պարտության սկի՞զբ, թե վերջ» վերնագրով, որտեղ հատուկ բաժին է հատկացված Անդրկովկասին։ Թվարկելով ռուսաստանյան դիվանագիտության կրած բազմաթիվ պարտությունները Ադրբեջանում, զեկուցագրի հեղինակները, որոնց անունները հիշատակված չեն թերթում, գտնում են, որ փոխարենն այժմ այդ երկրում հիմնավորվում է արեւմտյան կապիտալը, որն էլ իր հերթին Ռուսաստանին առավելագույնս մեկուսացնելու նպատակով վերանում է ռազմաքաղաքական դաշինքի ստեղծման։ Այդ ֆոնի վրա, ըստ զեկուցագրի, արդեն իսկ ուրվագծվում է Տաշքենդ-Բաքու-Թբիլիսի-Կիեւ հակառուսական առանցքը, որի հիմնական օղակները, զեկուցագրի հեղինակների կարծիքով, դառնում են Վրաստանն ու Ադրբեջանը։

Այս կացության դիմաց, զեկուցագիրն առաջարկում է փաստորեն ապակայունացնել ամբողջ տարածաշրջանը եւ ուժեղացնել ռուսական ներկայությունը Հայաստանում։ Դրա համար առաջարկվում է ուժային գերազանցությունը մինչեւ հայերի կողմը տանել, երեւանին հասկացնելով, որ էդ. Շեւարդնաձեի հակառուսաստանյան քաղաքականության շարունակման դեպքում Հայաստանը կարող է դե ֆակտո իրեն միացնել Ջավախքի հայկական ամբողջ շրջանը, միջանցք բացելով Ռուսաստանի հետ։

Ինչ վերաբերում է Ադրբեջանին, զեկուցագրի հեղինակներն առաջարկում են խթանել լեզգի ժողովրդի միավորման գործընթացը եւ դրանով Ադրբեջանին դրդել ֆեդերալացման, միաժամանակ հրատապ դարձնելով Թալիշի ինքնավարության խնդիրը։

Զեկուցագրից ավելի լայն հատվածներ եւ դրանց վերաբերյալ մեր թղթակցի մեկնաբանությունները կարդացեք մեր վաղվա համարում։

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Իվան Ռիբկինի կարծիքով՝ անհրաժեշտ է հայ-ռուսական նոր պայմանագիր

27 ՄԱՐՏ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»։ Ռուսաստանի Անվտանգության խորհրդի նախագահ Իվան Ռիբկինն այսօր Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ հանդիպման ժամանակ կարծիք հայտնեց, թե անհրաժեշտ է Հայաստանի եւ Ռուսաստանի միջեւ «Բարեկամության եւ համագործակցության նոր պայմանագիր կնքել։ Այդ պայմանագիրն, ըստ Ռիբկինի,* նաեւ ռազմական բաղադրիչ պետք է պարունակի։ «Հայաստանի եւ Ռուսաստանի եղբայրական հարաբերությունները չեն տեղավորվում Անդրկովկասի շրջանակներում։ Մեր հարաբերությունները ոչ մեկին չեն վնասում եւ մենք թույլ չենք տա, որ ինչ-որ մեկը վնասի մեզ», համարում է Իվան Ռիբկինը։ ԱՊՀ-ի գագաթաժողովին մասնակցելու համար Մոսկվա ժամանած նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն իր հերթին հայտարարեց, թե «Ռուսաստանը մեր գլխավոր դաշնակիցն է» եւ հավաստիացրեց լրագրողներին, որ մոտ ապագայում Հայաստանի եւ Ռուսաստանի խորհրդարանները կվավերացնեն Հայաստանում ռուսաստանյան ռազմակայանների մասին պայմանագիրը։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը, ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, շաբաթ օրը մարտի 29-ին, Կրեմլում հանդիպումներ կունենա ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների խորհրդի նիստի մի շարք մասնակիցների հետ։ Ըստ ՌԴ նախագահի մամլո ծառայության հաղորդագրության, Ելցինը կհանդիպի Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի, Վրաստանի նախագահ Էդվարդ Շեւարդնաձեի, Կիրգիզիայի նախագահ Ասկար Ակաեւի եւ Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կուչմայի հետ։

Ժ. Լիպարիտյանի հանդիպումները ԱՄՆ վարչակազմի հետ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 27 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ ՀՀ նախագահի գլխավոր խորհրդական Ժիրայր Լիպարիտյանը մարտի 25-ին ժամանել է Վաշինգտոն եւ հանդիպումներ ունեցել ԱՄՆ վարչակազմի եւ Պետդեպարտամենտի պաշտոնյաների հետ։ Ինչպես Արմենպրեսին հայտնեցին Վաշինգտոնում ՀՀ դեսպանությունից, նույն օրը պարոն Լիպարիտյանը հանդիպել է ԱՄՆ նախագահի ազգային անվտանգության գծով խորհրդականի տեղակալ, նորանկախ պետությունների գծով դեսպան Ջեյմս Քոլինզի հետ։ Կողմերը քննարկել են Ղարաբաղյան գագաթաժողովի արդյունքները, ղարաբաղյան խնդրի շուրջ բանակցային գործընթացի ներկա ընթացքը եւ Եռանախագահության հետ կապված նոր իրողությունը։ Պարոն Լիպարիտյանը հանդիպել է նաեւ դեսպան Ջոզեֆ Փրեսելին։ Զրույցն ընթացել է առաջիկայում կայանալիք Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի կարգավորման բանակցությունների շուրջ։ Մարտի 26-ին Ժ. Լիպարիտյանը եւ ԱՄՆ-ում Հայաստանի դեսպան Ռուբեն Շուգարյանը հյուրընկալվել են ԱՄՆ նախագահի Ազգային անվտանգության գծով նախկին խորհրդական դոկտոր Զբիգնեւ Բժեզինսկու կողմից։ Ճաշկերույթին մասնակցել են նաեւ բարձրաստիճան դիվանագետներ Վրաստանից եւ Ադրբեջանից։

Ժիրայր Լիպարիտյանը եւ Ռուբեն Շուգարյանը մասնակցել են նաեւ ԱՄՆ-Ադրբեջան առեւտրային պալատի կողմից կազմակերպված սեմինարին։ Սեմինարը նախագահում էր դեսպան Ջոն Մարեսկան։ Ելույթ են ունեցել դոկտոր Բժեզինսկին, Ադրբեջանի նախագահի արտաքին հարաբերությունների գծով գլխավոր խորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն եւ Վրաստանի դեսպանության քաղաքական եւ ռազմական հարաբերությունների գծով խորհրդական Դավիթ Սումբաձեն։

Վաշինգտոնից մեկնելուց առաջ պարոն Լիպարիտյանը հանդիպել է ազգային անվտանգության գծով խորհրդական պարոն Ջեյմս Ստեյնբերգի հետ եւ քննարկել կովկասյան տարածաշրջանին առնչվող երկուստեք հետաքրքրություն ներկայացնող հարցեր։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

17 միլիոնի փոխարեն՝ կես միլիոն ցուցարար

27 ՄԱՐՏ, DW, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»։ Ողջ Ռուսաստանով մեկ կես միլիոնից ավելի մարդ մասնակցեց սոցիալական արդարության բնագավառում տիրող անբավարար վիճակի եւ աշխատավարձերի ու թոշակների վճարումների ուշացումների դեմ ուղղված ցույցերին։

Բորիս Ելցինը գործողության մասնակիցների տնտեսական պահանջներն անվանեց արդարացի։ Կոմունիստները * հայտարարեցին կառավարությանը խորհրդարանում անվստահություն հայտնելու իրենց մտադրության մասին։ Ցուցարարները պահանջեցին նաեւ նախագահ Բորիս Ելցինի, ինչպես նաեւ նոր կազմված կառավարության հրաժարականը։

Ռուսաստանի ՆԳՆ-ն հաղոր-

դեց, որ ցույցերը տեղի են ունեցել դաշնության 44 շրջաններում եւ բախումներ ու ընդհարումներ տեղի չեն ունեցել։

ՄՈՍԿՎԱ

Զինամատակարարման հարցը չի քննարկվելու ղեկավարների նիստում

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Այսօր Մոսկվայում տեղի ունեցավ ԱՊՀ երկրների արտաքին գործերի նախարարների խորհրդի հերթական նիստը։ Նիստում մի քանի հարցերի քննարկումից հետո Ադրբեջանի պատվիրակությունը առաջարկեց բարձրացնել Ռուսաստանի կողմից Հայաստանին անօրինական ճանապարհով տրամադրված սպառազինությունների վերաբերյալ հարցը։

Երկարատեւ վիճաբանությունից հետո որոշվեց այդ հարցը մարտի 28-ին չներկայացնել ԱՊՀ երկրների ղեկավարների նիստին, քանի որ նշված հարցի շուրջ հետաքննությունը դեռեւս ավարտված չէ։

Ըստ «Փաստ» գործակալության, ՌԴ արտաքին գործերի նախարար Եւգենի Պրիմակովը հայտարարեց, թե զենքի առաքման հարցն առանձին քննության նյութ է դառնալու՝ ԱՊՀ անդամ երկրների պաշտպանության նախարարների մասնակցությամբ։

Ալիեւը լիակատար վստահություն հայտնեց Ժակ Շիրակին

27 ՄԱՐՏ, RFI։ Ֆրանսիայում գտնվող Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւն այսօր հանդիպեց նախագահ Ժակ Շիրակի հետ։ Ըստ Ֆրանսիայի նախագահի մամլո ծառայության, Հեյդար Ալիեւն իր լիակատար վստահությունը հայտնեց Ֆրանսիայի նախագահին՝ ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցերում։ Ժակ Շիրակն իր հերթին հաստատեց, որ Ֆրանսիան ակտիվորեն մասնակցում է ղարաբաղյան հարցի բանակցային գործընթացին ու ապրիլի 1-2-ին Ադրբեջան ու Հայաստան կայցելի Ֆրանսիայի արտգործնախարար Էրվե դը Շարետը։ Ժակ Շիրակի եւ Հեյդար Ալիեւի հանդիպման ընթացքում քննարկվեցին նաեւ նավթի մատակարարումների հեռանկարները՝ հունվարի 12-ին Հեյդար Ալիեւի Փարիզ կատարած պաշտոնական այցի ժամանակ ստորագրված համաձայնագրի համաձայն։

Մոսկվան Սուրաթ Հուսեյնովին հանձնեց Ադրբեջանին

1993. Ալիեւի համար բախտորոշ օրեր, երբ փաստորեն Սուրաթ Հուսեյնովը նրան բերեց իշխանության գլուխ։

27 ՄԱՐՏ, BBC։ Ռուսաստանի իշխանություններն Ադրբեջանին հանձնեցին այդ երկրի նախկին վարչապետ Սուրաթ Հուսեյնովին։ Ադրբեջանի անվտանգության ծառայությունների հայտարարության համաձայն Հուսեյնովն անցած շաբաթ ձերբակալվել է Տուլա քաղաքի մոտակայքում։ Հուսեյնովը, որը 93-ին դարձավ Ադրբեջանի վարչապետ, մեղադրվում է Հեյդար Ալիեւի վարչակարգը տապալելու երկու փորձ կատարելու, ինչպես նաեւ անցյալ տարի նրա դեմ մահափորձ կազմակերպելու մեջ։ Ադրբեջանը պահանջում է նաեւ իրեն հանձնել Ռուսաստանում ապաստան գտած նախկին տարբեր կառավարությունների ուրիշ անդամներին, ինչպես նաեւ Ադրբեջանի նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովին։

ԱՄՆ-ի եւ Բելառուսի միջեւ դիվանագիտական պատերազմ

27 ՄԱՐՏ, BBC։ Ի պատասխան անցած կիրակի օրը Մինսկի իր դեսպանատան աշխատակցին Բելառուսից վտարելուն, Միացյալ Նահանգները հրամայեցին բելառուսական դիվանագետ Վլադիմիր Գրոմիկոյին մեկ օրվա ընթացքում հեռանալ ԱՄՆ-ից։

Զանգվածային ինքնասպանություն Սան Դիեգոյում

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 27 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Կալիֆոռնիայի Սան Դիեգո քաղաքի հյուսիսային պերճաշուք շրջանում կատարվել է զանգվածային ինքնասպանություն։ Անհայտ անձնավորության հեռախոսազանգով տեղի ոստիկանությունը չորեքշաբթի օրվա երկրորդ կեսին ժամանել է Ռանչո Սանտա Ֆե շրջանի առանձնատներից մեկը, որտեղ հայտնաբերել է առնվազն 39 մարդու դիակ։ Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, իշխանություններն առայժմ չեն հայտնում, թե առանձնատանը գտնվող մարդիկ ինչպես են անձնասպան եղել։ Նրանք նաեւ հրաժարվում են ինքնասպանությունը կապել այն ողբերգական իրադարձության հետ, որն անցած շաբաթ տեղի է ունեցել Կանադայի Քվեբեկի նահանգում, որտեղ «Արեւի տաճարի» միաբանության աղանդի հինգ անդամներ վերջ են տվել իրենց կյանքին։

digitised by A.R.A.R.@

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մարդիկ պետք է իմանան, թե ում մեղքով է ուռանում աշխատավարձը

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՄԱՐՏ, ԱԱ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ: Բյուջեի հարկային մուտքերի վիճակը քննարկվեց այսօր վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանի անցկացրած խորհրդակցության ընթացքում, որին մասնակցում էին ֆինանսների նախարար Լևոն Բարխուդարյանը, ազգային անվտանգության և ներքին գործերի նախարար Սերժ Սարգսյանը, հարկային տեսչության պետ Արտաշես Թումանյանը, մաքսային վարչության պետ Լևոն Խաչոյանը:

Բյուջեի հարկային մուտքերի վիճակը գնահատվեց ոչ բավարար:

Վարչապետը հանձնարարեց ձեռնարկել միջոցներ՝ մինչև մարտի վերջ ապահովելու բյուջեով նախատեսված հարկային վճարումները, ինչպես նաև ներկայացնել իրենց հարկային պարտավորությունները չկատարած ձեռնարկությունների ցանկը, որոնց նկատմամբ կկիրառվեն խիստ պատժամիջոցներ: Կարևորելով բյուջեի հարկային եկամուտների ժամանակին և ամբողջական հավաքումը, Ռոբերտ Քոչարյանը նաև ընդգծեց ստվերային կառուցվածքների և հովանավորների դեմ պայքարը ուժեղացնելու անհրաժեշտությունը: Նա շեշտեց, որ այս գործում պետք է լինի անհնայն հրապարակայնություն, և մարդիկ պետք է իմանան, թե ում մեղքով աշխատողները չեն ստանում աշխատավարձեր:

Բարեգործությունը և օրենսդրությունը

Մարտի 27-ին ԱԱ սոցապ նախարարության և Ամերիկայի հայկական համագումարի հասարակական կազմակերպությունների ուսուցման և տեղեկատվական կենտրոնի նախաձեռնությամբ տեղի ունեցավ բարեգործության և բարեգործական կազմակերպությունների մասին ԱԱ օրենքի նախագծի քննարկումը: Ներկա էին սոցապ փոխնախարար Ստեփան Դպրապետյանը, նույն նախարարության իրավաբանական բաժնի աշխատակից Գասպարյանը, 20-ից ավելի հասարակական այն կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, որոնց գործունեությունը այս կամ այն կերպ առնչվում է բարեգործությանը: Կարևորելով նմանօրինակ քննարկումը՝ սոցապ փոխնախարարը նշեց, որ կառավարությունն ԱԿ-ներ-մասնավոր սեկտոր կապը ապահովելու համար այսպիսի նախաձեռնությունները փոխադարձաբար շահավետ և արդյունավետ էին: Ներկայացնելով օրենքի նախագիծը Գասպարյանը նշեց, որ նախագծով սահմանվում են բարեգործության կարգավորման իրավական հիմքերը, բարեգործական կազմակերպությունների գործունեության իրականացման սկզբունքները: Բարեգործական կազմակերպությունը ոչ պետական կազմակերպություն է, որն իր ստացած ոչ պակաս 75 տոկոսը օգտագործում է սույն օրենքով նախատեսված նպատակների իրականացման համար: Նշվեց, որ օրենքի ներկայացվող տարբերակում պահպանվում է բարեգործական կազմակերպության պետական արտոնագրման պարտադիրը, սակայն հնարավոր է, որ այն հանվի օրինագծից, քանի որ ԲԿ-ները գրանցվում են արդարադատության նախարարության կողմից որպես հասարակական կազմակերպություններ, որն արդեն փաստացի արտոնագրում է: Գասպարյանը ավելացրեց, քանի որ օրենքով ԲԿ-ների համար արտոնություններ են սահմանվում, ուստի պետությունը պետք է կարողանա վերահսկել ԲԿ-ների գործունեությունը: Իսկ բարեգործության նպատակները պետք է լինեն որոշակի: Օրենքի նախագծում նշվում է, որ ԲԿ-ները պետք է կազմեն և ներկայացնեն գործունեության տարեկան ծրագիր, որը հաստատում է սիրալ ԲԿ-ի վարչությունը (կամ խորհուրդը): Օրենքի նախագծում սահմանվում են «պետական բարեգործ» կամ «պետական կամավոր» հասկացությունները, ԲԿ-ի գույքի օգտագործման առանձնահատկությունները, ծախսերը, պատասխանատվությունը, միջազգային բարեգործության իրականացումը: Օրենքի նախագիծը ներկայացնելու մեջ առաջացրեց մեծաթիվ հարցադրումներ, առարկություններ: ԲԿ-ների արած գրավոր առաջարկությունները կքննարկվեն սոցապ նախարարությունում: Կնախատեսվում է նաև նման քննարկում նախարարության և ԲԿ-ների միջև, օրենքի նախագիծը կառավարություն ներկայացնելուց առաջ:

ՆՈՒՆԵ ՄԻՐՏՈՅԱՆ

– Ի՞նչը Ձեզ մղեց խախտելու այս երկամյա լռությունը:

– Ես անհրաժեշտ եմ համարում տեղյակ պահել երկրի տնտեսական քաղաքականության ոլորտում կուտակված փաստագրված երևույթների մասին: Ոչ ճիշտ տնտեսական քաղաքականությունը, հարկային և մաքսային համակարգերի անկատարությունը... էր զգացվում էր անպատժելիության սինդրոմը, չէին աշխատում դատական կառույցները, կազմալուծվում էր արդյունաբերությունը: Ինչ խոսք, դրանում իրենց դերը խաղացին արտաքին գործոնները (պատերազմ, շրջափակում և այլն), սակայն ներքին գործոնների դերն ավելի կարևոր էր:

...պատասխանատվությունների կամ բյուջեն չկատարելու համար:

Անհրաժեշտ է մոտակա 10-15 տարիների համար մշակել տնտեսական զարգացման համազգային ծրագիր, որին կմասնակցի նաև սփյուռքահայությունը: Դրա հիմքը պետք է լինի արդյունաբերությունը: Ծրագիրը պետք է այնքան հիմնա...

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

ՀՀ ԱԺ պատգամավորը ահազանգում է

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «ԻՄԱԿ» հայ-իտալական ձեռնարկության տնօրեն Գագիկ Պողոսյանը Հայաստանում հայտնի գործարար է: Նախկինում նա հաճախ էր հանդիպում լրագրողների հետ, սակայն երկու տարի առաջ Ազգային ժողովի պատգամավոր դառնալուց ի վեր սա իր առաջին հարցազրույցն է: «Նոյյան տապան» գործակալության թղթակցի Հեղինե Մկրտչյանի հարցերին է պատասխանում պատգամավոր Գ. Պողոսյանը:

ներ մինչև այսօր խեղդում են մասնավոր նախաձեռնությունը և սպառում գործարարներին ընդհատակ անցնել: Հարստության դիզելն ավելի հեշտ է պաշտոն զբաղեցնել, քան գործարարությամբ զբաղվելով: Ամիսը սահմանել է հարկեր բարձրնել և հարկային կամ մաքսային տեսուչներին կաշառք տալը, քան հարկեր վճարելը:

Սրանք խնդիրներ են, որ առայժմ լուծման կարիք են զգում:

– Իսկ ի՞նչն է, ըստ Ձեզ, այս վիճակի օկլքին ժայռամատակաջ:

– Կորպուսային «պերեստրոյկա»-յի» ընթացքում, երբ նախկին պետական տնտեսությունը փոխարինելու եկավ շուկայականը, պետական աշխատակազմի հասցեները ուռճացված էին: Ասպիրանտներները ստանում էին ցածր աշխատավարձ և այդ պատճառով համակված էին կաշառակերության ոգով:

Այն ուղին ժամանակաշրջան և որանց համար, ում մաչեցին և նախկին պետական կառույցը, որ պետք է պաշտպաներ միայն ժողովրդին: Այնինչ ձեռնարկությունների տնօրեններն ու ասպիրանտները, չվախենալով ոչ մի պատժամիջոցից, թալանում էին պետական ունեցվածքը:

Անկախության ձևով բերելով ինչ մենք չկարողացանք դառնալ նախկին համակարգի սխալներից: Հանրապետությունում կառավարությունն ու ստվերային էկոնոմիկան ավելի մեծ չափերի հասան: Չէին գործում նույն օրենքներ...

Կառավարությունը անփորձ էր, չուներ մշակված տնտեսական ռազմավարություն: Այն չկարողացավ ներքին ռեսուրսները ճիշտ օգտագործել, ձեռնարկությունների մեծ մասը գրեթե անհասույթ սեփականաշնորհվեցին, ռամկան տեվեցին ազգային հարստությունները:

Կցանկանայի, որպեսզի ինձ ճիշտ հասկանան: Նպատակս չէ քննադատել արդեն պատմություն դարձած կառավարությունները: Հանրապետությունում տիրող տնտեսական ու քաղաքական լարվածությունն է, որ ինձ անհանգստացնում է: Ժամանակն է սթափվել, հրաժարվել նախկին սխալներից:

– Այդ դեպքում, որո՞նք են առաջնային այն խնդիրները, որ պետք է լուծել:

– Հիմա այլ ժամանակներ են: Հարկավոր են նոր մոտեցումներ, նոր բարեփոխումներ և ամենակարևորը՝ ազգային մտածելակերպ:

Կարևորում եմ տնտեսական դաշտերի ձևավորումը, համազգային արդյունավետ պայմանը կառավարության և հովանավորչության դեմ, առանց որի անհնար է պայքարել կոռուպցիայի դեմ...

Ազգային ժողովի կարևորագույն խնդիրներից մեկն եմ համարում «Պետական ծառայության մասին» ու «Բյուջետային համակարգի մասին» օրենքների ընդունումը: Օրենքները պետք է նախադեպը այն բանի, որ որևէ պաշտոնյա պատասխանատվություն կրած լինի իր չկատարած

փոխված լինի, որ նրա վրա էական ազդեցություն չունենա նույնիսկ կառավարությունների փոփոխությունը:

Անհրաժեշտ է օգտագործել բոլոր ներքին ռեսուրսները սկսած բնական ռեսուրսներից մինչև ազգի ինտելեկտուալ ներուժը: Արա հետ կապված եմ հանրապետության ներքին շուկայի պաշտպանվածության և պետության տնտեսական անվտանգության ապահովման խնդիրները: Կարևոր է նաև սփյուռքահայության գործընթացի կազմակերպումը, համայնքային շուկայում մրցունակ ապրանքային բազմաձև ճյուղերի վերականգնումը:

Անհրաժեշտ է անցնել հարկային նոր պարզեցված համակարգի, որը կխթանի նաև ազգի հոգեբանության մեջ նաև հանրապետությունում առևտրի իրավիճակին: Կարծում եմ, որ ներկայումս մենք պետք է հարկային բեռը թեթևացնենք՝ ճանապարհով գործունեության առավել արտոնյալ պայմաններ ստեղծելով արդյունաբերության համար: Հակառակ դեպքում կհայտնվենք ավելի ծանր վիճակում:

Հաջողության հասնելու գրավականը մեծ ցանկությունն է և իշխանությունների ու ընդդիմության բոլոր թևերի կոորդինացված ու նպատակաուղղված գործունեությունը: Այդ դեպքում միայն կունենանք ոչ թե 300 մլն-անոց բյուջե, այլ 1 մլրդ դոլարի և ավելի:

ՏԱՐԱԾՔ

«Լրագիր» օրաթերթի հրատարակությունը կվերսկսվի հաջորդ շաբաթ

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանի 7 օրաթերթերից մեկը՝ «Լրագիր»-ը, որը արդեն երկու շաբաթ լույս չի տեսնում, ամենայն հավանականությամբ կվերսկսի հրատարակվել շաբաթվա սկզբին: Այս մասին «Նոյյան տապան»-ին հայտնեց թերթի խմբագրական խորհրդի նախագահ Դավիդ Աֆրիկյանը: Ըստ նրա, թերթի ֆինանսական և տեխնիկական դժվարությունները հաղթահարված են: Չնայած թերված անհրաժեշտ կանոնակությամբ թուղթը ճանապարհին է և շուտով տեղ կհասնի: Դ. Աֆրիկյանը հերքեց այն լուրերը, թե «Լրագրին» սպառնում է վերջնեւ գործունեությունը դադարեցրած «Առավոտ» օրաթերթի ճակատագիրը: Թերթի հիմնական խնդիրը տպագրության համար անհրաժեշտ թղթի ձեռքբերումն է:

Կամո Արեյանը փոխնախարարե՞տ

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՄԱՐՏ, ՓԱՍՏ: Մեզ հասած հավաստի տեղեկատվության համաձայն, ՀՀ ԱԺ պատգամավոր, «Բարեփոխում» պատգամավորական խմբակցության անդամ Կամո Արեյանը նշանակվել է Երևանի փոխքաղաքապետ: Նույն աղբյուրի տեղեկատվությամբ, փոխքաղաքապետ Վիգեն Խաչատրյանը աշխատանքի է անցնելու հանրապետության մարզերից մեկում: Միաժամանակ նշենք, որ Երևանի քաղաքապետարանի լրատվական բաժնում այս լուրերը ոչ հերքեցին, ոչ էլ հաստատեցին, պատճառաբանելով, որ իրենք առայժմ նման տեղեկատվություն չունեն:

Հայաստանում տարիին սովորականից տաք եղանակ կլինի

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Այս տարվա ապրիլին օդի միջին ջերմաստիճանը անցած տարիների համեմատությամբ սովորականից 3 աստիճանով բարձր կլինի: Այս մասին «Նոյյան տապան»-ին տեղեկացրին Հայհիդրոմետ ծառայության վարչությունում: Նույն աղբյուրի համաձայն, ջերմաստիճանի զգալի բարձրացում սպասվում է ապրիլի առաջին տասնօրյակից հետո: Ապրիլ ամսին տեղումների քանակը նորմայի սահմանը չի անցնի Լոռիում և Շիրակում, իսկ հանրապետության մյուս տարածաշրջաններում կգերազանցի տեղումների քանակի նվազում: Մարտի վերջին օրերին, ըստ օդերևութաբանների կանխատեսումների, օդի միջին ջերմաստիճանի կտրուկ բարձրացում չի սպասվի:

ԱՍՈՒԼԻՍ

Մասնագետների փոխանակում բանկային վերահսկողության բնագավառում

Թուրքիայի կենտրոնական բանկի վերահսկողության ծառայության ղեկավար Զեկի Օկսայի հրավերով մարտի 11-13-ը պաշտոնական այցով Թուրքիայում էր գտնվում ՀՀ ԿԲ խորհրդի անդամ, բանկային վերահսկողների բազելյան միջազգային կոմիտեի Անդրկովկասի և Կենտրոնական Ասիայի երկրների տարածաշրջանային խմբի խորհրդի նախագահ Ռուբեն Վարդանյանը: Երեք ԿԲ-ում հրավիրված ժամանակի ընթացքում նա անմիջապես այցելությունների ընթացքում քննարկված հարցերը, որոնք վերաբերում էին տարածաշրջանային համագործակցության և տեղերում ու սամնավորումների իրականացման ձևերի և մեթոդների արդյունավետության բարձրացման համար բանկային տանիքների ներդրման գործնական խնդիրներին, բանկային վերահսկողության բնագավառում մասնագետների փոխանակմանը: Չնայած են բերվել համաձայնություններ: Թուրքիայի բանկի ներկայացուցիչները երկրորդ անգամ կմասնակցեն բանկային վերահսկողների տարածաշրջանային խմբի հինգերորդ համաժողովին, որը կկայանա այս տարվա հունիսին, Թբիլիսիում: Պրն Վարդանյանը նշեց, որ երկկողմ այցով մասնակցել է նաև բազելյան կոմիտեի տարածաշրջանային խմբերի ղեկավարների և 10 երկրների ներկայացուցիչների հետ բանկային տարեկան համաժողովին, որտեղ քննարկվել են արդյունավետ բանկային վերահսկողության իրականացման հիմնական սկզբունքները: Փաստաթուղթը, որը բազելյան կոմիտեի անդամ 140 երկրների կենտրոնական բանկերի հավանությանն էր արժանացել, ընդունվել է առաջին ընթերցմամբ և տարածաշրջանային խմբերի խորհուրդների հետ համաձայնությունից հետո մայիսին կվավերացվի բազելյան կոմիտեի կողմից: Համաժողովում պրն Վարդանյանը ներկայացրել է Անդրկովկասի և Կենտրոնական Ասիայի երկրների տարածաշրջանային խմբի միկրոկենտրոնյա գործունեության արդյունքները:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

Հայտարարություն

Ապրիլի 4-ին, ժ. 15-ին ԱՆ կախության հրապարակում տեղի կունենա Ազգային համաձայնության դաշինքի հանրահավաք:

ԱԴԻ խորհրդարանություն

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է 1991-ից
Գրանցված է Արդարադատության
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երևան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային ցանցից
«Ազգ» թերթի
Յոթը «Ազգին» պատկանում է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆ

Պատրա՞ստ ենք արդյոք Ադրբեջանի հրթիռային հնարավոր հարվածներին

Վերջին ժամանակներս ՀՀ-ի և ԼՂՀ-ի դեմ ձեռնարկած [illegible]

[illegible]

ԱԶԱՏ ՄԱՏՅԱՆ
Սեփականատեր

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Տնտեսափրկրառություն ձկան պահածոների նկատմամբ

ՄԱԿ-ի Համաշխարհային պարենային ծրագրի հայաստանյան գրասենյակի տնօրեն պարոն Րոդրիկ Պուգյանին

Մեծարգո տնօրեն

Բավական ժամանակ է, որ կանենում էի ՊՊԾ հայաստանյան գրասենյակի կողմից կատարված և ընթացիկ աշխատանքների վերաբերյալ հարցազրույց վարել Ձեզ հետ, [illegible]

[illegible]

Ձեր պատասխանին սպասող

[illegible]

«Ռուս փակերագրողները խնդաքյուրում են ցուցանիշները»

«Ֆայննեշըլ թայմս» հեղինակավոր թերթի մարտի 25-ի համարում տպագրված «Ռուս փակերագրողները [illegible]

[illegible]

Այլմոլորակայինն՞եր Ղարաբաղի երկնքում

ՉԹՕ հիմնախնդրի շուրջ ազգա-խաղաղական թոհուբոհերով տարված մենք երբեմն չենք նկատում Ղարաբաղում տեղի ունեցող ոչ պակաս ուշագրավ իրադարձությունները։ Ղարաբաղյան ժամուլն արդեն անդրադարձել է չհայտնաբերված թռչող օբյեկտների (ՉԹՕ) թեմային, [illegible]

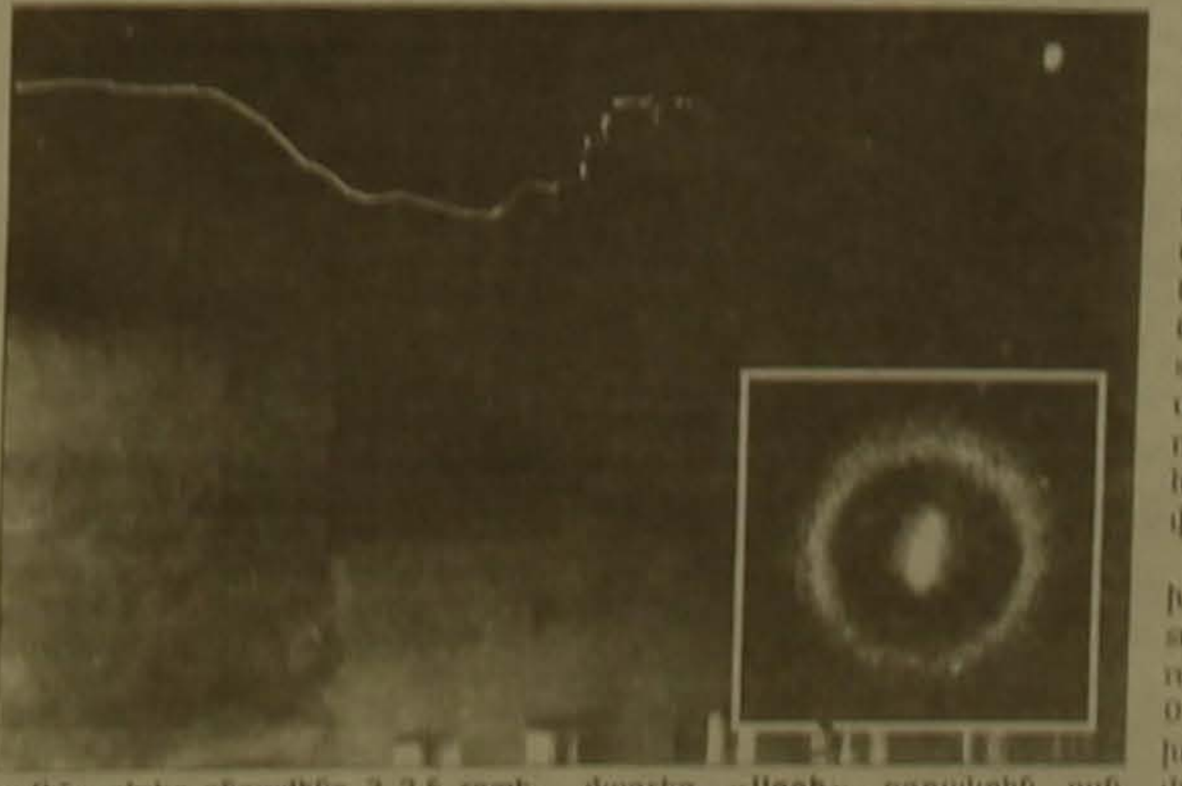

[illegible]

մայրենի

Վերջին տարիներին մեր երկրի կենսագործունեության բոլոր ոլորտներում ստեղծված ամենաթողության, խառնաշփոթության, քաոսի պայմաններում առանձին մարդիկ, չարաշահելով հայ ժողովրդի ազգային զգացումները, համառորեն փորձեցին եւ այսօր էլ փորձում են անտեսել հայերենի ուղղագրության օրինաչափությունները, լեզվական իրականությունները։ Իրենց պայքարում նրանք ո՛չ թե ելնում են հայերենի զարգացման ներքին օրինաչափություններից, գիտական հիմնավոր սկզբունքներից ու փաստարկներից, այլ կեղծ ազգասիրությունից, կեղծ հայրենասիրությունից։ Նրանք հրապարակ են նետում առերեւույթ հայրենասիրություն ու ազգասիրություն արտահայտող այսպիսի կագախոսներ. «Մեկ ազգ՝ մեկ ուղղագրություն», «Վերադարձ դեպի մեր արմատները»։ Եվ կամ ջանում են «հիմնավորել», թե արդի հայերենի ուղղագրությունը «սովետական բռնադատում եւ ծռագրություն է», «աղճատում ու աղավաղում է» եւ այլն։

Ասես՝ ուղղագրությամբ են պայմանավորված մեկ ազգ լինելը, վերադարձը «դեպի մեր արմատները»։ Տեղին է հիշեցնել, որ եթե հայ էթնոսն իր ծագումնաբանական արմատով եւ արմատի վրա չլիներ, վաղուց դուրս կելներ պատմության բեմից։ Բայց նա կա՛ եւ հարատեւո՛ւմ է։

Ինչ վերաբերում է ուղղագրության «բռնադատմանն ու ծռագրությանը», «աղճատմանն ու աղավաղմանը», պետք է նշել, որ խորհրդային տարիներին է առավելապես աննախընթաց զարգացում ապրել, կանոնակարգվել դարերի հեռուներից հոսող, հիմնավուրց ավանդները պահպանած եւ նրանց ամրորեն կառչած հայոց լեզուն։

Հին ու նոր ուղղագրության շուրջ ծավալված բանավեճը վերջին շրջանում նորից է բորբոքվել։ Ի դեպ, բանավեճի սկզբնավորողները եղել են հին ուղղագրության վերականգնման մի քանի կողմնակիցներ, որոնց եւ հարկադրված են հիմնավոր, լեզվաբանական մտքի խորաթափանցությամբ պատասխանել մեր ականավոր լեզվաբաններից, գրականագետներից շատ-շատերը (ակադեմիկոսներ Գ. Ջահուկյանը, Էդ. Աղայանը, Ս. Աբրահամյանը, Լ. Հախվերդյանը, Էդ. Ջրբաշյանը, պրոֆեսորներ Հ. Բարսեղյանը, Ալ. Մարգարյանը, Ս. Գյուլբուդաղյանը, Լ. Եզեկյանը, Գ. Անանյանը, դոց. Ա. Մարությանը եւ այլք)։

Նորի՛ց ասպարեզ են ելել հին ուղղագրության ջերմեռանդ կողմնակիցները։ Նորի՛ց տարփողվում են «ավանդական ուղղագրություն», «մեսրոպյան ուղղագրություն», «դասական ուղղագրություն» հասկացությունները՝ բնավ չգիտակցելով, որ արդի հայերենի ուղղագրությունը հիմնականում ավանդակա՛ն է, մեսրոպյա՛ն է, դասակա՛ն է։

Իմ ասելիքն ուզում եմ մասնավորել «Ազգ» օրաթերթի 1997 թ. հունվարի 22-ի համարում տպագրված «Ապագան մեսրոպեան ուղղագրութեանն է» վերտառությամբ հոդվածի առնչությամբ։ Այդ հոդվածի հեղինակը բանաստեղծ Լեւոն Միրիջանյանն է։ Նախ ասեմ, որ անհեթեթ վերնագիր է ընտրել, անտրամաբան, անընդունելի, ինչ-որ տեղ՝ վիրավորական մեր լեզվի հասցեին։ Բայց անհեթեթությունն ավելի է խորանում, երբ կարդում ես հետեւյալ օտարածին մտքերը. «Մենք պարտաւոր ենք վերածնել-փրկել կործանուած մեր գրաւոր հայերէն խօսքը։ Մենք պարտաւոր ենք իմանալ, որ ոչ թէ բանաւոր, այլ գրաւո՛ր խօսքով է մշակոյթ ստեղծւում» (ընդգծումն իմն է–Ռ. Դ.)։

Բոլորին է հայտնի, որ հայոց «Գողթան երգերը» բանավոր են ստեղծվել, որ մեր մշակույթի գլուխգործոցներից լավագույնը՝ հայ ժողովրդի էպոսը, բանավոր է ստեղծվել, որ գրավոր մշակույթը միայն բանավորից է սերվում, որ առանց բանավորի՝ գրավոր խոսք չի լինում, որ մտածողությունը, խոսքը ձեւավորվում են լեզվական նյութական թաղանթի հիմքի վրա, որ ուղղագրությունը բանավոր խոսքի, հնչույթի գրավոր արտահայտելու գիտություն է։ Հենց վիճահարույց հիմնական հարցը, որ գրեթե առարկելու քիչ տեղեր ունի, այն է, որ արդի հայերենի ուղղագրությունը համարյա լիովին դրսեւորում է հայոց լեզվի հնչյունական (հնչույթային) համակարգի բոլոր նրբություններն ու օրինաչափությունները եւ համարժեքորեն համապատասխանում է նրա զարգացմանը։

Ո՞ւմ դեմ է ուղղված պրն Միրիջանյանի հիշյալ հոդվածը. բազմավաստակ լեզվաբան, ակադեմիկոս Սերգեյ Աբրահամյանի, որը «Գրական թերթի» 1996 թ. դեկտեմբերի 24-ի համարում հանդես է եկել «Գիտական, արդիական եւ մատչելի» խորագրով հարցազրույցով։ Եվ այդ հարցազրույցը ո՛չ միայն որեւէ կասկած չի հարուցում, այլեւ գիտականորեն դրսեւորում է հայերենի ուղղագրության օրինաչափ լինելը, նրա համապատասխանությունը հայոց լեզվի զարգացման ներկա մակարդակին։

Բանն այն է, որ պրն Լ. Միրիջանյանի հոդվածն ուղղված է ոչ միայն Սերգեյ Աբրահամյանի դեմ, այլեւ բոլոր նրանց, ովքեր պաշտպանում են ժամանակակից հայոց լեզվի նվաճումները, որոնցից մեկն էլ գրեթե խիստ կայունացված ու կանոնարկված արդի ուղղագրությունն է։ Ահա թե ինչ եւ ինչպես է գրում պրն Միրիջանյանը իր հոդվածի սկզբում. «Այս հարցազրոյցի հանդէպ անտարբեր մնալ՝ կնշանակի լռելեայն նպաստել գիտնականների ու մտաւորականների այն խմբին, որը խաչակրաց արշաւանք է ձեռնարկում, եւ արդէն սուսերները հանուած են պատեաններից»։ Չխոսելով անպատշաճ գրելաոճի մասին՝ նշեմ, որ իրականում վաղուց «սուսերները հանուած» «խաչակրաց արշաւանք են ձեռնարկում» ոչ թե մի խումբ գիտնականներն ու մտավորականները, այլ իրենք հին ուղղագրության ջատագովները, որոնց անօգուտ միջամտություններից ու աղմուկից փորձում են միայն պաշտպանել ու պահպանել արդի հայերենի ուղղագրության սկզբունքները եւ արդեն քննություն բռնած օրինաչափությունները, որոնք լեզվի եւ նրա հնչյունային (հնչույթային) համակարգի զարգացման տրամաբանական հետեւանք են։

Տարօրինակն այն է, որ ուղղագրության բարեփոխության դեմ ամենից շատ ծառացել են նրանք, ովքեր ծանոթ չեն նրա պատմությանը։ Դրանց շարքում է նաեւ պրն Լ. Միրիջանյանը։ «Ուղղագրությունը,–1910 թվականին գրել է հանճարեղ Հովհ. Թումանյանը, գիտություն է, եւ նրա դեմ կարելի է դուրս գալ կամ նրան փոխել միայն գիտությունով»։ Ուրեմն՝ ե՛ւ մեկ, ե՛ւ մյուս կողմերը «սուսերներ հանելու» անհրաժեշտություն չեն կարող ունենալ եւ չպիտի ունենան։

Բայց պրն Միրիջանյանը, գիտությունը մի կողմ թողած, ավելի հեռուն է գնում։ Նա ասում է. «Սերգէյ Աբրահամեանը զուր է փորձում մէջտեղից վերացնել համընդհանուր կամք ու բաղձանք դարձած (տեսե՛ք ինչ տպավորություն է ստեղծում–Ռ. Դ.) այս կարգախոսը եւս, գրելով «Վերադարձ դեպի մեր արմատները» կարգախոսը բացարձակապես կեղծ է»։ Մեկ տող ներքեւ հոդվածագիրն այդ կարգախոսը համարում է «ժողովրդի կարգախոս»։

Հեշտ է ասել «համընդհանուր կամք ու բաղձանք դարձած» «ժողովրդի կարգախոս», առանց հաշվի առնելու նրա իրական կարծիքը։ Իսկ իրողությունն այն է, որ մեր ամբողջ ժողովուրդը, նրա մտավորականությունը (չնչին բացառությամբ) աներեր կանգնած է գործող ուղղագրության պաշտպանության դիրքերում։ Մի հարցնող լինի, թե որտեղ, երբ եւ ինչ ձեւով է ժողովուրդն ընդունել այդպիսի կարգախոսը։ Անպատշաճ է չարաշահել ժողովրդի, որն առանց այն էլ դժվար կացության մեջ է, զգացումները եւ նրան ազգովին դարձնել հին ուղղագրության պաշտպանը։ Այսպիսի մոտեցումները ճշմարիտ գիտության հետ ոչ մի առնչություն չունեն եւ չեն կարող ունենալ։

Իբրեւ թե քննադատելով գործող ուղղագրությունը՝ պարոն Միրիջանյանը բերում է սեր արմատի հավելումով կազմված հետեւյալ բառերը. ազգասեր, բանասեր, եղբայրասեր եւ այլն։ Հետո ավելացնում է, որ դրանք «գրաւոր տեսքով հայերէն չեն», քանի որ «ճշմարիտ հայերէնում սեր նշանակում է կաթի սեր, շիճուկ... Ուստի, Հայկազեան լեզուի բառարանում վեր յիշատակված տեսքով բառեր չկան»։ Չեն էլ կարող լինել, որովհետեւ հիշյալ բառարանը գրված է գրաբարյան ուղղագրությամբ։ Եվ այսօր ոչ ոք կաթի սերը չի շփոթի սիրել, ազգասեր, եղբայրասեր եւ նմանատիպ այլ բառերի հետ։ Ամենքին է հայտնի, որ շատ բառեր իմաստազատիչ հատկանիշ են ձեռք բերում միայն խոսքի մեջ, նախադասության կառույցում։ Եթե ասենք, օրինակ, **հարթ** եւ **հարդ**, **հորթ** եւ **հորդ**, **որթ** եւ **որդ**, որոնք բոլորն էլ **հարթ**, **հորթ**, **որթ** են արտասանվում, դժվար կլինի տարբերել։ *Բայց դրանք համապատասխան ուղղագրությամբ խոսքի մեջ հեշտությամբ տարբերվում են եւ արտահայտում ինքնուրույն իմաստներ։*

Հոդվածագիրը թույլ է տալիս փաստերի աղավաղում։ Կայացել է ոչ թե մի խումբ մարդկանց հավաք, ինչպես ներկայացնում է պրն Միրիջանյանը, այլ ՀՀ ԳԱԱ հումանիտար գիտությունների բաժանմունքի բանասիրության եւ արվեստի պրոբլեմային խորհրդի ընդլայնված նիստ, որին մասնակցել են ոչ միայն այդ գիտական խորհրդի անդամները, այլեւ տարբեր բուհերի հայոց լեզվի ամբիոնների վարիչները, պրոֆեսորները, լրագրողները։ Ելույթներ են ունեցել 14 հոգի, որոնք պաշտպանել են արդի ուղղագրությունը։ Այս ակնհայտ փաստի նենգափոխումն ինքնին վկայում է, որ հոդվածագիրը չի գնում հարցի գիտական լեզվաբանական քննարկման ուղիով, այլ, կորցնելով օբյեկտիվությունը, փորձում է ստեղծել մի այնպիսի տպավորություն, որը չի համապատասխանում իրականությանը։

Հոդվածում, սկսած վերնագրից, շահարկվում է **մեսրոպյան ուղղագրություն** հասկացությունը։ Ինչպես հայտնի է, դարերի հոլովույթում գերազանց քննություն են բռնել մեսրոպյան այբուբենը, ուղղագրությունը։ Բայց դրանք չեն պահպանվել անաղարտ վիճակում։ Ուղղագրական անկանոնություններ, հակասություններ են եղել ե՛ւ գրաբարի, ե՛ւ, մանավանդ, միջին հայերենի ու նոր աշխարհաբարի կազմավորման ու ձեւավորման շրջաններում։

Դեռեւս 12-րդ դարում հայերենի այբուբեն է ներմուծվել օ գիրը՝ բաղաձայնից առաջ-աւ երկբարբառի կրած պատմական հնչյունափոխության պահանջով։

Նույն այդ շրջանում հունալատին այբուբենից փոխառվել է ֆ տառը՝ հատկապես ֆ հնչյունով փոխառյալ բառերն այդ կերպ արտասանելու համար։ Ւ (վյուն կամ հյուն)-ն, որ հիմնականում իբրեւ երկբարբառի եւ եռաբարբառի բաղադրիչ է գործածվել, զրկվել է հնչույթային արժեքից եւ դրա հետ կորցնելով տառային նշանակությունը՝ հանվել արդի գրական լեզվի համար ընդունված այբուբենի կազմից։

Ու (<Ո+ւ)-ն, որ սկզբնապես երկբարբառ է եղել եւ, բնականաբար (ի տարբերություն է-ի), տեղ չի գտել մեսրոպյան այբուբենում, ժամանակի ընթացքում դարձել է մի հնչույթ եւ այդ հիմամբ, որպես մի տառ, տեղ գտել մեր այբուբենում։

Այսօր առանձին տառ է ներկայանում նաեւ և-ը, որ առաջ է եկել դեռեւս միջին դարերում ե եւ ւ-ի միացմամբ եւ, որպես մի նշանագիր, գործածվել շատերի, ինչպես նաեւ Նոր Հայկազյան բառարանի հեղինակների կողմից։

Արեւելահայերենի գործող ուղղագրության հարցի լուծման պատմական հասունացման եւ գիտական հիմնավորման վերաբերյալ խորազնին խոսք է ասված պրոֆ. Ս. Գյուլբուդաղյանի «Հայերենի ուղղագրության պատմություն» (1973 թ.) մենագրությունում, պրոֆ. Ալ. Մարգարյանի «Ժամանակակից հայոց լեզու» (1997 թ.) ձեռնարկում եւ բազմաթիվ այլ ուսումնասիրություններում։ Ալ. Մարգարյանը հանգամանորեն անդրադարձել է նաեւ հնչյունաբանության, հնչյունական ամբողջ համակարգի գիտական շարադրման եւ այսօրվա վեճերի հարցերին՝ պաշտպանելով արդի ուղղագրությունը։

Վերը նշված փոփոխությունները հետեւանք են լեզվի պատմական բնականոն զարգացման։ Հետագա դարերում հայերենի արտասանության մեջ կատարված զգալի փոփոխությունները, մանավանդ աշխարհաբարի ձեւավորման շրջանում չէին կարող չառաջացնել ուղղագրական, ուղղախոսական բարեփոխումների անհրաժեշտություն։ Եվ 19-րդ դարի երկրորդ կեսից, հատկապես վերջերից [illegible] լով բուռն վեճերի։ Այնպես որ ուղղագրության փոփոխությունը կապել խորհրդային կարգերի հետ, նշանակում է աղավաղել պատմական իրողությունները, անտեսել լեզվի զարգացման ներքին օրենքները։ Բոլորովին այլ բան է, որ խորհրդային շրջանի Հայաստանի պետականության պայմաններում հնարավորություն ստեղծվեց փոփոխություն կատարելու։ Միաժամանակ այլ բան է, որ 1922 թ. ուղղագրական բարեփոխումները հանգեցին որոշ ծայրահեղությունների, որոնք բարեբախտաբար վերացվեցին 1940 թվականին։

Հարկավոր է հաշվի առնել նաեւ այն, որ գրերի գյուտից հետո հայ գրական լեզուն անցել է զարգացման եւս երկու պատմական փուլ՝ միջին հայերենի եւ աշխարհաբարի փուլերը։ Հնարավո՞ր է արդյոք զարգացման որակական փոփոխությունների այդպիսի շրջաններ անցած լեզվի ուղղագրության, ուղղախոսության, հնչյունային (հնչույթային) համակարգի մեջ անտեսել օրինաչափ զարգացումներն ու փոփոխությունները։ Երբե՛ք։

Չի՛ կարելի մոռանալ նաեւ, որ աշխարհաբարի ուղղագրության բարեփոխումների հարցը հասունացել է շատ վաղուց, իսկ արդեն 19-րդ դարի երկրորդ կեսից այն բանավեճի մշտական առարկա էր դարձել հայ մտավորականության տարբեր թեւերի՝ պահպանողականների եւ նոր հայերենի կողմնակիցների համար, որ շարունակվեց մինչեւ 20-րդ դարի 20-ական թվականները։ Եվ զարմանալին այն է, որ անցյալ դարերից եկող այդ հարցը, որ վերաբերում էր թե՛ արեւելահայությանը, եւ թե՛ արեւմտահայությանը, ոմանք, նաեւ պրն Միրիջանյանը, կապում են խորհրդային կարգերի հետ։ Նրանք չեն ընդունում այն իրողությունը, որ պետական իշխանության, հայկական պետականության վերհառնումի նոր պայմաններում պարզապես արեւելահայությանը վիճակվեց օրինականցնել այն, ինչի մասին միշտ էլ մտահոգված էին նաեւ արեւմտահայ գործիչները։

Արեւելահայերենի ուղղագրությունը ձեւավորվել է լեզվաբանության մեջ հայտնի հնչյունային, ավանդական կամ պատմական, ստուգաբանական-ձեւաբանական սկզբունքների հաշվառումով, որի դեմ դժվար է առարկել գիտականության դիրքերից։ Մինչդեռ պրն Միրիջանյանը, ինչպես նաեւ ուրիշները, անտեսում, շրջանցում են հարցի գիտականությունը, արդիականությունը, մատչելիությունը, ուսուցման մանկավարժական առանձնահատկությունը, որոնք հիմնված են ուղղագրության հարցում կիրառվող հնչյունային սկզբունքի վրա, որով եւ գրությունը համապատասխանում է արտասանությանը։ Ինչպե՞ս կարելի է անտեսել ուղղագրության հարցի լուծման այս կողմը։ Չէ՞ որ ուղղագրության հարցը նեղ մասնագիտական հարց չէ, այլ այնպիսի հարց, որ վերաբերում է ամբողջ ժողովրդին, սովորող սերնդին, մտավորականությանը։

Ի՞նչ կլինի, եթե մենք անցնենք հին, գրաբարյան ուղղագրությանը։ Ազգովին կդառնանք կիսագրագետներ։ Ուղղագրության հարցին շատ հանգամանորեն, գիտական խորազնին վերլուծությամբ, համապատասխան փաստարկներով անդրադարձել է ակադեմիկոս Գ. Ջահուկյանը իր «Հարկ կա՞ արդյոք փոխել մեր ուղղագրությունը» ծավալուն հոդվածում, որ վերջերս տպագրվել է նաեւ գրքույկի տեսքով։ Այդտեղ մեծ լեզվաբանը հատկապես անդրադառնում է այն դժվարություններին (երբեմն անհաղթահարելի), որոնք մեր ժողովրդի առաջ կծառանան ավանդական ուղղագրությանն անցնելու դեպքում։

Տառադարձության հարցում կստեղծվի դժվա՛ր, անասելի դժվար վիճակ։ Մենք կկորցնենք նաեւ գրելու ավտոմատացված հմտությունները։ Ուսուցման ընթացքում կստեղծվի մի խառնիճաղանջ դրություն։ Մենք կհարվածենք առանց այն էլ խախուտ դպրոցի հիմքերին։

Այսօր նույնիսկ բանասիրական ֆակուլտետների ուսանողները հստակորեն չեն կարողանում յուրացնել գրաբարի տարրական դասընթացը, իսկ պրն Միրիջանյանն առաջարկում է դպրոցներում, ուսումնական հաստատություններում մտցնել գրաբարը։ Նա պատկերացնո՞ւմ է, թե ինչ խառնափնթոր վիճակ կստեղծվի հատկապես տարրական դպրոցում։

Պրն Միրիջանյանն իր հոդվածում չարաշահում է նաեւ սփյուռքի խնդիրը եւ թույլ է տալիս անհարկի, գրգռիչ արտահայտություններ։ Նախ՝ հարկավոր է նկատի ունենալ, որ գրական արեւելահայերենը հայության գերակշիռ մասի հաղորդակցման եւ ուսուցման հիմնական միջոցն է։ Երկրորդ՝ հայտնի է, որ ուղղագրության հարցում սփյուռքը միասնական չէ։ Սփյուռքահայ մամուլը, տպագրվող գրքերը չունեն միասնական, որոշակիորեն կանոնակարգված ուղղագրություն, տարբերությունները, հակասությունները շատ-շատ են։ Միանգամայն այլ խնդիր է գրական արեւելահայերենի եւ արեւմտահայերենի տարբերակների մոտեցումը, որ պահանջում է մեծ ջանքեր եւ բավական տեւական ժամանակ։ Եվ սա արդեն քննարկման այլ առարկա է։

Եվ վերջապես՝ շարադրվածը լիարժեք հիմք է տալիս եզրակացնելու, որ ուղղագրության հարցում հետընթաց ճանապարհն անհասկանալի, չպատճառաբանված նահանջ է մեր լեզվի պատմական զարգացման արդի վիճակից, նրա աներկբա նվաճումներից։

Ուղղագրությունը լուրջ գիտաճյուղ է եւ հնչյունաբանության բաժիններից մեկն է։ Նրանով պարտավոր են առաջին հերթին զբաղվել հմուտ ու բազմափորձ լեզվաբանները, հայաբանները, մանկավարժները։ Եվ նրանք զբաղվե՛լ ու զբաղվո՛ւմ են՝ ստեղծելով պատկառելի գիտական-մանկավարժական ժառանգություն ու վաստակ։ Նրանք ժողովրդի հետ մեկտեղ դե՛մ են հին ուղղագրությանը, եւ մենք պարտավոր ենք լսել նրանց ու սովորել նրանցից։

Արդի ուղղագրությունը վերափոխման ենթակա չէ

Ինչպես հայտնի է, մեր թերթը կողմնակից է դասական ուղղագրության հանգրվանային վերադարձին։ Այնուամենայնիվ, պահպանելով բազմակարծության նորմերն ու ազատ կարծիքի մեր սկզբունքը, տեղ ենք տալիս սույն հոդվածին, որտեղ քննադատվում է ուղղագրության հարցին նվիրված մեր նախապես հրապարակված հոդվածներից մեկը։

ՌՈՄԱ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ
Մանկավարժական գիտությունների թեկնածու,
ՀՀ վաստակավոր ուսուցիչ

digitised by A.R.A.R.@

Միջազգային

1997 թ. մարտի 23-ին Իսլամաբադում տեղի ունեցավ Իսլամական համաժողով կազմակերպության արտահերթ նիստը, որը նվիրված էր Պակիստանի անկախության 50-րդ տարելիցին (Պակիստանը անկախ պետություն է հռչակվել 1947 թ. օգոստոսի 14-ին): Համաժողովին մասնակցում էին կազմակերպության 54 անդամ երկրների ներկայացուցիչներ, ընդ որում 12 երկրների առաջին դեմքերը, այդ թվում Իրանի նախագահ Ալի Աքբար Ռաֆսանջանին եւ Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը: Թեեւ նիստը կոչված չէր որեւէ հարց քննարկելու եւ որոշում կայացնելու, րահսկել Աֆղանստանի տարածքի ավելի քան 70 տոկոսը: Սակայն բացառված չէ, որ այժմյան դրությամբ «Թալիբանը» դուրս է եկել Իսլամաբադի վերահսկողությունից, ինչը այլ հարց է: Այսուհանդերձ, Նավազ Շարիֆի ելույթը որոշ վերապահումներով կարելի է գնահատել որպես Աֆղանստանի նկատմամբ Պակիստանի դիրքորոշման փոփոխության միտում:

Թեեւ Իսլամական համաժողով կազմակերպության իսլամաբադյան նիստը նվիրված էր Պակիստանի հիմնադրման 50-ամյակին, սակայն Պակիստանի նախագահ Ֆարուղ Ահմադ Լեղարիի բացման խոսքով վերածվեց որպես յուրօրինակ քաղաքական ահաբեկչություն:

Սիրիայի փոխնախագահ Աբդուլ Հալիմ Խադդամը համաժողովում կոչ արեց իսլամական երկրներին խզել Իսրայելի հետ դիվանագիտական բոլոր հարաբերությունները, նշելով, որ նման քայլը իսլամական երկրների բնակչության կամքի կատարումը կհանդիսանա: Նման բուռն քննարկումներով հանդերձ, համաժողովը որեւէ որոշում այդ առնչությամբ չկայացրեց: Կարելի է ասել, թե համաժողովի անդամ երկրները ընդհանուր հայտարարի չեկան: Ճիշտ է, համաժողովի բացման նախաձե- պարտեց Հայաստանին որպես ագրեսորի: Թեեւ Բաքուն ջանք չի խնայում դա ներկայացնել որպես կրոնական հակամարտություն, սակայն իսլամական պետությունները պետք է տեղյակ լինեն, որ ղարաբաղյան հիմնախնդիրը իր բնույթով նման է պաղեստինյան խնդրին:

Իրանի նախագահ Ալի Աքբար Ռաֆսանջանին մարտի 24-ին Իսլամաբադում կազմակերպված մամուլի ասուլիսին, անդրադառնալով Իսրայելի կողմից Արեւելյան Երուսաղեմում նոր բնակելի թաղամասեր կառուցելու խնդրին, նշել է. «եթե ծայրահեղության մրցույթ հայտարարվեր,

ԻՍԼԱՄԱԲԱԴ

Իսլամական համաժողովը վերածվեց Պաղեստինի հարցի քննարկումների

այսուհանդերձ ենթադրվում էր, որ համաժողովում քննարկման առարկա կդառնան Արեւելյան Երուսաղեմում Իսրայելի կողմից հրեական նոր բնակելի թաղամասեր կառուցելու եւ Աֆղանստանի հարցերը: Համաժողովի հրավիրյալների թվում էին նաեւ Աֆղանստանի խոշոր ռազմաքաղաքական կազմակերպությունների, այդ թվում «Թալիբանի» եւ Աֆղանստանի պաշտպանության խորհրդի ներկայացուցիչները: Իսլամաբադը նման վերաբերմունքով թերեւս ցանկանում էր ապացուցել, որ Պակիստանի համար աֆղանական ռազմաքաղաքական որեւէ խմբակցություն գերադասելի չէ: Բայց եւ այնպես, Աֆղանստանի տեղը, ինչպես եւ նախորդ՝ Ջակարտայի նիստում, մնաց թափուր, իսկ աֆղանական պատվիրակությունները համաժողովին մասնակցեցին դիտորդի կարգավիճակով: Պակիստանի վարչապետ Նավազ Շարիֆը համաժողովում անդրադառնալով աֆղանական խնդրին, իսլամական երկրներին կոչ արեց համատեղ ջանքերով լուծել այն՝ Աֆղանստանում առկա բոլոր ռազմաքաղաքական ուժերի մասնակցությամբ: Նա շեշտեց, որ պետք է վերջ տրվի նաեւ Աֆղանստանի ներքին գործերին օտարերկրյա միջամտություններին: Սա այն դեպքում, երբ Իսլամաբադը խիստ շահագրգիռ է Աֆղանստանի հարցով եւ մշտապես ձգտել է Քաբուլում հաստատել պակիստանամետ փուշտունական իշխանություն: Ինչպես հայտնի է, «Թալիբան» փուշտունական խմբակցության գլխավոր «համահեղինակներից» էր Պակիստանի նախկին վարչապետ Բենազիր Բհուտոն: Եվ, անշուշտ, առանց Պակիստանի գործուն աջակցության «Թալիբանը» չէր կարող այսօր վե-

Պաղեստինի հարցի քննարկման նիստի: Լեղարին խստագույն բառերով քննադատելով Իսրայելին՝ իսլամական երկրներին կոչ արեց միահամուռ կերպով իրենց խորը մտահոգությունը եւ կտրական առարկությունը հայտնել, նրա խոսքերով, պաղեստինյան տարածքների զավթիչ վարչակարգի, ինքնագլուխ եւ ապօրինի գործողությունների նկատմամբ: Պաղեստինի ինքնավար կազմավորման ղեկավար Յասեր Արաֆաթը իսլամական 54 երկրներից պահանջեց, որ Երուսաղեմի փրկության նպատակով շտապ եւ լուրջ միջոցներ ձեռնարկեն: Նա Արեւելյան Երուսաղեմի հարցը գնահատելով որպես միջինարեւելյան խաղաղության բանալի, ընդգծեց, որ, քանի դեռ Արեւելյան Երուսաղեմը չի վերադարձվել իր արաբ տերերին եւ չի ընկալվի որպես ապագա անկախ Պաղեստինի մայրաքաղաք, Միջին Արեւելքում խաղաղություն չի հաստատվի: Նշելով, որ «Իսրայելը միաժամանակ ձգտում է պաղեստինյան տարածքների յուրացմանը, խաղաղության հաստատմանը, անվտանգության ապահովմանը եւ արաբական աշխարհի հետ բնականոն հարաբերությունների հաստատմանը՝ զոհելով պաղեստինցիների սպասումներն ու երազանքները»:

Իսրայելը, թերեւս իսլամաբադյան համաժողովում հնչած ելույթներին հակահարվածի նպատակով, քաղաքական ակտիվ գործունեություն է ծավալել՝ միաժամանակ ձգտելով Պաղեստինի հարցը առանձնացնել այդ կազմակերպությունից: Այս համատեքստով պետք է բացատրել մարտի 24-ին Իսրայելի ԱԳ նախարար Դեվիդ Լեւիի կազմակերպած մամուլի ասուլիսը, որտեղ նա Արաֆաթի ելույթը Իսլամաբադում գնահատեց մին կազմակերպության գրեթե բոլոր անդամ երկրները իրենց համերաշխությունը հայտնեցին Արեւելյան Երուսաղեմի հարցի առնչությամբ: Նման իրավիճակը պետք է բացատրել իսլամական աշխարհում առկա հակամարտություններով ու տարաձայնություններով, ինչպես նաեւ Իսրայելի եւ իսլամական որոշ երկրների հարաբերակցություններով: Օրինակ, Իսրայել-Ուզբեկստան, Իսրայել-Ադրբեջան սերտ հարաբերություններով, որոնք երբեմն ռազմավարական բնույթ են կրում՝ Թուրքիա-Իսրայել փոխհարաբերությունների օրինակով: Բնականաբար նման իրավիճակում Իսրայելի հետ հարաբերությունները խզելու կոչը թերեւս անիմաստ է: Ավելին, թեեւ վերջին իրադարձությունները նպաստում են արաբական աշխարհի համախմբմանը, սակայն արաբական համերաշխության մասին խոսելը եւս իրատեսական չէ, քանզի ներարաբական փոխհարաբերություններում առկա են լուրջ տարաձայնություններ, որոնք երբեմն հակամարտությունների [illegible] են դառնում, ընդհուպ ռազմական բախումների հանգեցնում: Բացի այդ, ինչպես նշվեց, համաժողովը նպատակադրված չէր որոշում կայացնելու: Ըստ երեւույթին իսլամական աշխարհի խնդիրների վերաբերյալ ավելի լուրջ որոշումներ կկայացվեն 1997 թ. դեկտեմբերին Թեհրանում տեղի ունենալիք գագաթաժողովում: Այստեղ մեծ հավանականությամբ Ադրբեջանի եւ նրա աջակից պետությունների ջանքերով կրկին օրակարգ կմտնի նաեւ ղարաբաղյան հիմնահարցը, ինչպես դա արվեց Ջակարտայի համահավաքում: Իսլամական համաժողովը դատա-

Նաթանյահուն ամենահավանական շահողների թվում կհայտնվեր»: Նա համաժողովի վերաբերմունքը այդ հարցի նկատմամբ գնահատեց որպես ոչ պատշաճ: Իրանի նախագահը շեշտեց նաեւ, որ Վաշինգտոնը իսլամաբադյան համաժողովի նախօրեին երկրորդ անգամ հօգուտ Իսրայելի վետոյով բացահայտորեն արհամարհանք դրսեւորեց Իսլամական համաժողով կազմակերպության նկատմամբ: Նա ավելացրեց, որ իրադարձությունների նման զարգացումը Արաֆաթին եւ եգիպտացիներին հեղափոխական է դարձրել: Արաֆաթի եւ Ամր Մուսայի (Եգիպտոսի ԱԳ նախարար) ելույթներում խաղաղության այաքների մասին չէր, որ խոսվում էր: Նրանց այժմ ավելի շատ պատերազմի այաքներն են հետաքրքրում:

Իսլամաբադում Իրանի նախագահ Ալի Աքբար Ռաֆսանջանիի եւ Սաուդյան Արաբիայի ԱԳ նախարար, թագաժառանգ Աբդուլլահ Բին Աբդուլազիզի հանդիպման արձագանքը չափազանցություն չի լինի, եթե ասենք, թե [illegible]ներին համազոր էր: Հանդիպման մանրամասների մասին տեղեկություններ չհաղորդվեցին, սակայն մեծ հավանականությամբ քննարկվել են երկկողմ հարաբերությունների, Մեքքա ուխտագնացության եւ Պարսից ծոցի անվտանգության հարցերը: Ըստ քաղաքական դիտորդների, վերջին հարցում Իրանի եւ Սաուդյան Արաբիայի թագաժառանգի տեսակետները համընկնում են: Իրանի նախագահը հայտարարեց, որ հանդիպումն անցավ լիակատար փոխըմբռնմամբ:

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆ

ՌԱԶՄԱԿԱՆ

Ռուսաստանը Թուրքիային «Սեւ շնաձուկ» է առաջարկում

ԱՆԿԱՐԱ, 27 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանը Թուրքիային առաջարկել է գնել Կա-50 ուղղաթիռ, հավանաբար նաեւ ձեռնամուխ լինել դրա համատեղ արտադրությանը: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, այդ հարցը քննարկվել է «Ռոսվոորուժենիե»-ի եւ Թուրքիայի պաշտպանության նախարարության ու ռազմաարդյունաբերական համալիրի ներկայացուցիչների այստեղ կայացած բանակցություններում, որոնց մասնակցում էր նաեւ «Սեւ շնաձուկ» անվամբ հայտնի Կա-50 ուղղաթիռը նախագծած Ն. Ի. Կամովի անվան գիտատեխնիկական համալիրի գլխավոր կոնստրուկտոր Սերգեյ Միխեեւը:

Իր բնութագրերով արտասահմանյան բոլոր համանման մեքենաները գերազանցող մարտական ուղղաթիռը թուրքերին լավ է ծանոթ. 1995 թ. այստեղ անցկացված զինացուցահանդեսում այդ մեքենան հիրավի աղմկալից հաջողություն էր ունեցել:

Զինված ուժերի արդիականացման ծրագրի շրջանակներում Թուրքիայում նախատեսում են օտարերկրյա գործընկերների հետ համատեղ կազմակերպել մարտական ուղղաթիռների արտադրություն: «Սեւ շնաձուկը» ստեղծողները հայտարարված մրցույթին (տենդեր) մասնակցելու արտասահմանյան ութ հավակնորդների թվումն են:

Երկու պետությունների ռազմատեխնիկական համագործակցությունը զարգանում է 1992 թվականից: Թուրքիան ՆԱՏՕ-ի առաջին երկիրն է, որը Ռուսաստանից գնում է ուղղաթիռներ, զրահափոխադրիչներ, հրազեն:

Իրանը ազատ մուտքի իրավունք է տալիս նախիջեւանցիներին

ԲԱՔՈՒ, 27 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Ենի մուսավաթ» թերթը հաղորդել է, որ Նախիջեւանում Իրանի հյուպատոսությունը սկսել է հանձնել փաստաթղթեր, որոնք թույլ են տալիս ազատ անցնել ադրբեջանա-իրանական սահմանը: Փաստաթուղթն ստանալու համար անհրաժեշտ է ներկայացնել երեք լուսանկար, որոնցից երկուսը օգտագործվում է փաստաթղթի, իսկ երրորդը, թերթի կարծիքով, հետագայում Իրանի քաղաքացիություն տրամադրելու համար:

Մեյջորը մեղադրվում է դրամահավաքին անձամբ մասնակցելու մեջ

Հույն գործարարը 800000 դոլար է նվիրել պահպանողական կուսակցությանը

Անգլիայում մի նոր սկանդալ է հասունացել: Այստեղ էլ, ինչպես վերջերս Միացյալ Նահանգներում, նոր փաստեր են երեւան եկել կուսակցությունների քարոզարշավների եւ այլ կարիքների համար կազմակերպված դրամահավաքներից: Ըստ «Ինթերնեյշնըլ հերալդ տրիբյուն» օրաթերթի, պահպանողական կուսակցության նախկին գանձապետը հայտարարել է, որ Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Ջոն Մեյջորը անձամբ է մասնակցել օտարերկրյա մի բիզնեսմենի կողմից կուսակցությանը 800000 դոլարի նվիրատվություն կազմակերպելու գործին:

Մարգարետ Թետչերի վարչակազմի 15 տարիների ընթացքում թորիների գանձապետի պաշտոնը զբաղեցրած լորդ Մաքալփայնը վերջերս լույս տեսած եւ աղմուկ հանած գրքում գրել է, որ 1991 թ.-ին Ջոն Մեյջորը եւ Քրիս Պաթենը (այդ ժամանակ կուսակցության ղեկավարը, այժմ Հոնկոնգում Մեծ Բրիտանիայի կառավարիչը) իրեն են դիմել՝ միջնորդելու կուսակցության 29 մլն պարտքը մարելու համար նոր ֆոնդեր հայթայթելու:

Լորդ Մաքալփայնը չի անվանել նվիրատուի անունը, սակայն գիրքը «Մի անգամ Ջոլլի Բեգմանը» վերնագրով հրատարակած «Թայմսը» նրան նույնացրել է առեւտրական նավատորմի հույն սեփականատեր Ջոն Լաթսիսի հետ: Լաթսիսը 1967–74 թթ.-ին Հունաստանը կառավարած ռազմական խունտայի աջակիցներից էր:

Թորիների կուսակցության պաշտոնյայի մեծագույն դրամահավաք [illegible] լորդ Մաքալփայնի համար [illegible] կուսակցության համար: Ի տարբերություն Վաշինգտոնում Քլինթոնի վարչակազմի [illegible] մեղադրանքների, այս պարագայում բացակայում էր դրամի դիմաց ծառայության կամ բարեհաճ վերաբերմունքի մասին որեւէ ակնարկ:

Պահպանողական Բրիտանիայում կուսակցական առաջնորդի կամ ընտրյալ պաշտոնյայի ուղղակի ներգրավումը նման հարցերում արդեն բավարար է աղմուկ բարձրացնելու համար, չնայած այստեղ որեւէ սահմանափակում չկա կուսակցություններին նվիրատվությունների վրա, նույնիսկ արտասահմանից: Կառավարության գիծը Անգլիայում ավանդույթ է, եւ ավանդաբար կուսակցության գանձապահները գործել են կուսակցական առաջնորդներից եւ օֆիսների ղեկավարներից անկախ՝ խուսափելու որեւէ տեսակի միջամտությունից:

Լորդ Մաքալփայնը այս կապակցությամբ ասել է BBC-ին. «Ես չեմ կարծում, թե Ջոն Մեյջորը մեծ սխալ է թույլ տվել: Ես միայն ենթադրում եմ, [illegible] նշելով, որ [illegible] դրամահավաքին, [illegible] ավելացնելով, որ Մեյջորը [illegible] գանձապետին [illegible] ունի կուսակցության ղեկավարից:

Մայիսին ծրագրված համընդհանուր ընտրությունների նախօրեին, ըստ նախնական հարցումների, լեյբորիստական կուսակցությունը 20 կետով առաջ է անցել պահպանողականներից: Լեյբորիստները, օգտվելով այս բացահայտումից, պահանջում են խորհրդարանական հետաքննություն կազմակերպել: Կուսակցության փոխնախագահ Ջոն Պրեսկոտը բաց նամակով դիմել է վարչապետին, որտեղ ասվում է. «Լորդ Մաքալփայնի հայտարարությունները միայն կխորացնեն հասարակության անհանգստությունը եւ վստահությունը պահպանողականների [illegible] կուսակցությանը կատարված նվիրատվությունները [illegible]»:

Ի դեպ, անցյալ տարի [illegible] խորհրդարանական հետաքննություն [illegible] սիրելու 3,5 մլն դոլարի գաղտնի ֆոնդի հատկացումները, որոնք լեյբորիստների առաջնորդ Թոնի Բլերը օգտագործել էր կուսակցության վարելու եւ այլ ծախսերի համար: Ասում են, ճիշտ է, որ ֆոնդերին հատկացումներ արած անձանց անունները գաղտնի են պահվել Բլերից: Սակայն մի քանի հայտնի գործարարներ նվիրատվության չեկեր են ստորագրել Բլերի հետ ճաշելուց անմիջապես հետո:

Լորդ Մաքալփայնը տեղեկացրել է, որ իրեն Մեյջորի օֆիս էր հրավիրել Քրիս Պաթենը: Եվ հենց այդ ժամանակ էլ Մեյջորն ասել է, որ նախկինում կուսակցության հանդեպ առատաձեռն մի հույն գործարար կա եւ կուսակցության ֆոնդերը խայտառակ վիճակում են, ուստի նրա նվիրատվությունը խիստ օգտակար կլինի:

Լորդ Մաքալփայնը ասում է, որ [illegible] «խիստ մասնավոր» [illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Շառլ Ազնավուր. «Ապրում եմ, ինչպես ստացվում է...»

Պատկերացրեք 80 սանտիմետր բարձրությամբ եւ 8 կիլոգրամ քաշով մի սյունիկ: Հենց այդպիսին է Շառլ Ազնավուրի ձայնագրություններով 30 կոմպակտ դիսկերի դիզակը: Նրանցից 26-ը, սկսած «Իզաբել»-ով եւ վերջացրած նրա վերջին երգով («Դու եւ ես»), լույս են տեսել ավելի վաղ, իսկ չորսը թողարկվել են առաջին անգամ, լրացնելով արտիստի «լիակատար ժողովածուն», վերահրատարակված «Լինել» ձայներիզը, «Օլիմպիա» դահլիճի 1978 թվականի համերգի ձայնագրությունը, 40-ական թվականների Ռոշեի ու Ազնավուրի համատեղ երգերն եւ, վերջապես, «Ֆրանս-Ինտեր» ռադիոալիքի ընդարձակ հարցազրույցը: Սակայն դա բոլորը չէ: Ազնավուրը թողարկման է պատրաստում իր «Ոսկե երգերի» հավաքածուն, ծննդյան երգերի ձայներիզը եւ կրկնակի կոմպակտ դիսկ Նյու Յորքի «Կարնեգի-հոլում» մենահամերգի ձայնագրությամբ: Երգչի եռանդը ապշեցուցիչ է: Պատրաստվելով հերթական ձայնագրությունների, նկարահանման եւ գրքի պատրաստման միջեւ (հավանաբար դա կլինի Ռիշար Բալդուչիի հետ գրած «Իտալական բալլադի» շարունակությունը, որը լույս տեսավ անցյալ ամռանը) նա, այնուամենայնիվ, ժամանակ գտավ խոսելու իր կարիերայի եւ ֆրանսիական երգի մասին:

— Դու՞ք լսե՞լ եք ձեր «երկերի ժողովածուն»:

— 30 ձայներիզները լսելու համար անհրաժեշտ է 35 ժամ, ես այդքան ժամանակ չունեմ: Սակայն վերջերս լսեցի «Ռոշեն եւ Ազնավուրը» ձայներիզը, որովհետեւ այնքան էլ լավ չէի հիշում այդ երգերը: Բավականին զվարճալի էր... Համենայնդեպս նրանցից առաջինները գրվել են 1946 թվականին:

— Հոկտեմբերին ձեր դիմանկարը հայտնվեց «Բիլբորդա»-ի կազմի վրա՝ մի ամսագիր, որը նվիրված է ամերիկյան շոու-բիզնեսին: Դա տպավորություն թողե՞ց ձեզ վրա:

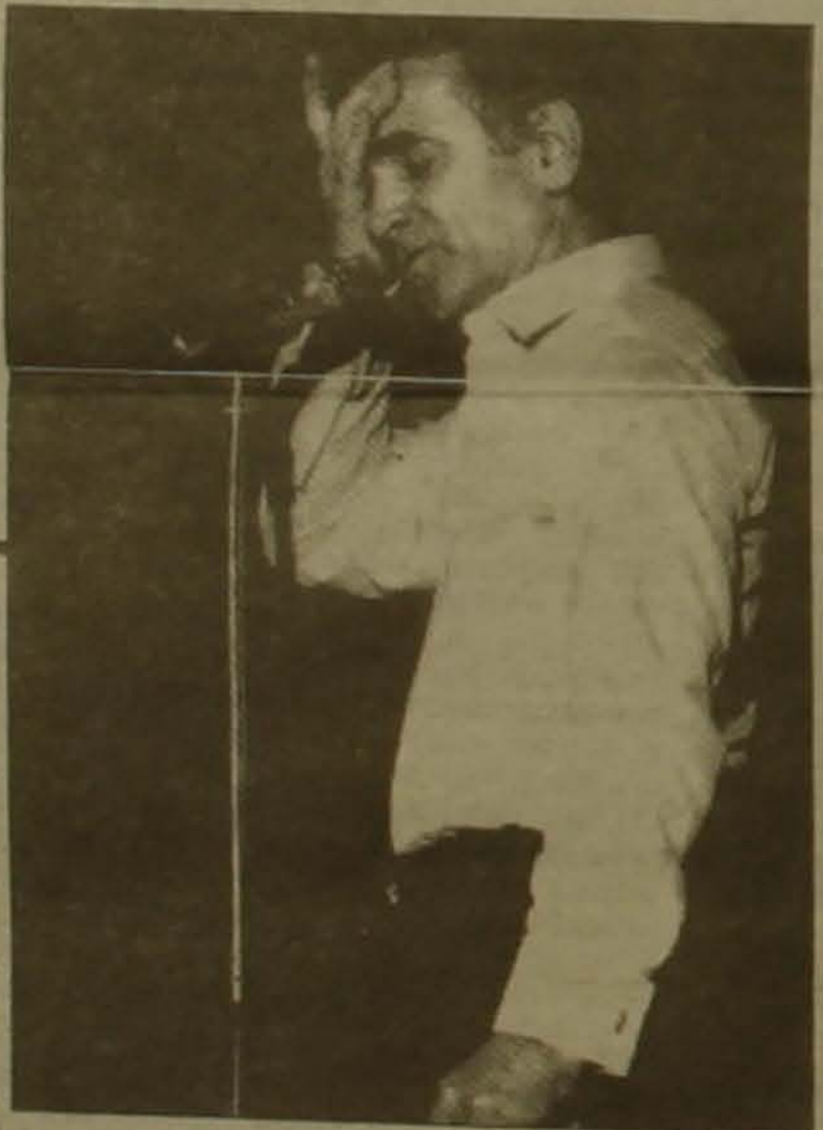

— Այո, նրանք եկել էին ինձ նկարահանելու եւ ասացին, որ ինձ եվրոպացիներից առաջինին կնվիրեն ամբողջ 16 էջ եւ կազմը: Ես զարմացած եմ: Հաճելիորեն զարմացած:

— Դուք չե՞ք հագեցել փառքից:

— Ես իմ կյանքում ոչ մի բանից չեմ հագեցել: Ընդ որում ճանաչումը ընդհանուր ոչինչ չունի փառքի հետ ու ես թքած ունեմ փառքի վրա, որովհետեւ կարելի է հանրահայտ լինել, սակայն այդպես էլ չհասնել ճանաչման: Եվ ընդհակառակը: Ինձ համար հաճելի է ճանաչումը, որին ես արժանացել եմ նրանով, ինչ արել եմ: Մի՞թե արտիստը դրանով կարող է բավարարվել: Եկեք անկեղծ լինենք: Մենք բեմ ենք դուրս գալիս միայն այն պատճառով, որ դահլիճում նստած են մարդիկ: Մենք երգեր ենք գրում, որպեսզի դրանք դառնան հանրամատչելի, այլ ոչ թե փոշոտվեն սեղանի դարակում:

— Արտասահմանում դուք ամենահայտնի ֆրանսիական երգիչն եք: Թեպետ այդ մասին քչերը գիտեն...

— Դա կարեւոր չէ: Ես հանդես էի գալիս Ամերիկայում, Իտալիայում կամ Անգլիայում ոչ որեւէ մեկին զարմացնելու համար: Միգուցե ուզում էի ինքս ինձ զարմացնել: Ընդհակառակը, տարօրինակ է, երբ մարդը Նյու Յորք է մեկնում մի զույգ լրագրողների ընկերակցությամբ, իսկ հետո վերադառնում եւ որեւէ ամսագրում 4 էջանոց հոդված է հրապարակում, թե ինչպես նվաճեց Ամերիկան: Երբ ես մեկնում եմ Նյու Յորք, մեկնում եմ այնտեղ աշխատելու: Իսկ թե այդ մասին ուրիշները չգիտեն, ինձ բոլորովին չի հետաքրքրում: Երբ She երգը Անգլիայում դարձավ թիվ մեկ հիթը, ես չվազեցի խմբագրություններ վայնասունով. «Մի՞թե դուք չգիտեք, թե արտասահմանում ինչ հաջողություն ունեցա»:

— Քանի՞ իտալերեն երգ եք գրել:

— 120-150... Իտալերեն եմ թարգմանել իմ գրեթե բոլոր երգերը, ավելի շատ, քան անգլերեն:

— Նույնիսկ այդպե՞ս:

— Ինչի՞ համար են նման խոսակցությունները: Ասենք բոլորը համաձայն են, որ Ազնավուրը համաշխարհային աստղ է եւ երգում է 5 լեզուներով, այդ մասին ի՞նչ կարիք կա խոսելու: Չէ որ դուք չեք գնի իմ իտալերեն երգերի ձայներիզը: Դուք կգնեք ֆրանսիական ձայներիզը, որովհետեւ ֆրանսերենը ձեր մայրենի լեզուն է: Իտալիայում իմ ձայներիզները վաճառում են իտալական երգի բաժնում: Իսկ որ Ֆրանսիայում դա ոչ ոքի հայտնի չէ, ոչ մի նշանակություն չունի:

— Շուտով անգլերեն լույս կտեսնի ձեր լիակատար հավաքածուն, որ կազմված է 15 կոմպակտ դիսկերից: Ի՞նչ եք կարծում, ինչո՞ւ Ազնավուրը եւ Պիաֆը արտասահմանում այդպիսի ճանաչում ունեն: Միգուցե ձեզ օգնում է ֆրանսիական երգի հեղինակությունը:

— Ես կարծում եմ, որ մարդկանց հրապուրում են նախ եւ առաջ մեր երգերը: Թե ինչ է ֆրանսիական երգը, նրանք սկսում են հասկանալ մեր համերգներից: Երբ մեկնում էի Ամերիկա, ինձ այնտեղ ոչ ոք չգիտեր: Մի՞թե ես էի հորինել «Լավ», «Ես կսպասեմ», «Կյանքը վարդագույն» երգերը: Ոչ, ես Ամերիկա տարա այնտեղ բացարձակապես անհայտ երգեր:

— Ֆրանսիական երգը արտասահմանում նախկինի պես պահպանո՞ւմ է իր հեղինակությունը:

— Այդ հեղինակությունը շատ քիչ չափով պահպանվեց, օրինակ, Ճապոնիայում: Ժամանակին այնպիսի երկրներում, ինչպիսին Լեհաստանը, Ռումինիան, Վիետնամը, Արեւելյան Ասիայի երկրները, մարդիկ խելքները թռցնում էին ֆրանսիական երգերի համար: Այդ ժամանակներն անցան: Լատինական Ամերիկան նույնպես դրդված էր ֆրանսիական երաժշտությամբ, եւ մեր արտիստները կանոնավոր մեկնում էին այնտեղ հանդես գալու: Այժմ այդ ամենը կորել է, որովհետեւ մշակույթի եւ ոչ մի նախարար այդպես էլ այդպես էլ չհասկացավ, թե ինչպիսի հիանալի միջոց է երգը ֆրանսիական մշակույթի տարածման համար: Կարելի է «Ալյանս ֆրանսեզ» (օտարների համար ֆրանսերեն լեզուն ուսումնասիրելու կրթական հաստատություն-Հ. Լ.) ուղարկել նոր դասախոս կամ դեսպանությունում նշանակել նոր խորհրդական, սակայն դա մի՞թե հուզում է մարդկային հոգիները: Իսկ երգը, որը նրանք լսում են ռադիոյով, հեռուստատեսությամբ, որը մշտապես հնչում է ականջներում, աստիճանաբար նստում է հիշողության մեջ՝ իսկ հետո նաեւ սրտում...

— Դուք համաձա՞յն եք այն կարծիքին, որ ֆրանսիական երգը երիտասարդ փոխարինող չունի:

— Այդ փոխարինումը կա: Ֆրանսիական երգը տակավին մի քանի անգամ վերապրեց դժվար ժամանակներ, երբ հայտնվեցին երիտասարդ կատարողներ, որոնց ոչ ոք չէր օգնում, սակայն նրանք երեւացին էկրաններին: Եթե այսօր թեկուզ մի քիչ օգնենք երիտասարդներին, ապա հայտնի կլինեն նոր անուններ:

— Դուք հաճախ երգում եք անվերադարձ գնացած օրերի մասին, սակայն միեւնույն ժամանակ կյանքում զարմանալիորեն եռանդուն եք եւ անընկճելի լավատես...

— Քանի ուժ ունեմ, ես մշտապես ինչ-որ բան հորինում եմ: Ինձ շրջապատող մարդկանցից ոչ ոք չի բաժանում իմ խանդավառությունը՝ ոչ «Ռաուլ Բրետոն» հրատարակչությունում, ոչ ձայնագրության ստուդիայում, նույնիսկ ոչ էլ իմ իմպրեսարիոները: Ես միաժամանակ սկսել եմ գիրք գրել՝ երաժշտական կատակերգություն Թուլուզ-Լոտրեկի կյանքից եւ մի պիես: Նաեւ զբաղվում եմ իտալերենով, քանի որ պատրաստվում եմ հյուրախաղերի, եւ սերտում եմ անգլերենը, մայիսին պիտի մեկնեմ ԱՄՆ՝ ելույթների:

— Դուք երբեւիցե մտածե՞լ եք այն օրվա մասին, երբ ստիպված կլինեք բեմից հեռանալ:

— Երբեք: Ես ուղղակի ապրում եմ, ինչպես ստացվում է: Անշուշտ, երբեք չի կարելի իմանալ նախօրոք... Ծերանալով, մարդիկ տարվում են ամենաանհասանելի բաներով... Ես բավականաչափ ծեր եմ, որ ինձ դրանում հաշիվ տամ, սակայն այնքան էլ ծեր չեմ, որ այդ մասին պատմեմ...

«ՖԻԳԱՐՈ»
Պատրաստեց
ՀԵՆՐԻԿ ԼԻԼՈՅԱՆԸ

ՄԱՄՈՒԼԻ ԸՆՏԱՆԻՔ

Մարդ, ում մասին կարելի է գրել ոչ միայն ծննդյան օրվա առիթով

Կա՞ Կոտայքի շրջանում, Աբովյան քաղաքում գրին ու գրականությանն առնչվող, որոշ չափով հասարակական-քաղաքական ակտիվությամբ ապրող, քաղաքացիական նախանձախնդրություն ունեցող մեկը, որը չճանաչի Արամայիս Հարությունյանին, վայելած չլինի նրա զրույցները, ապրած չլինի նրա անսովոր, նաեւ՝ անսպասելի, ինքնատիպ եզրահանգումների զարմանքը: Դժվար է խոսել, սրտի ջերմ խոսք ասել, միաժամանակ գնահատանքի փորձ անել մի մարդու մասին, որը կողքիդ է, աշխատում է քեզ հետ, յուրաքանչյուր ժամ առնչվում ես հետը մանր ու չնչին հարցերով, եւ չկա հեռավորության այն շահեկան հնարավորությունը, երբ ժամանակի ու տարածության ճանապարհին, լուծվում-անհետանում են չնչինն ու առօրեականը եւ մնում է հիմնականը, բնութագրականը, կարեւորը:

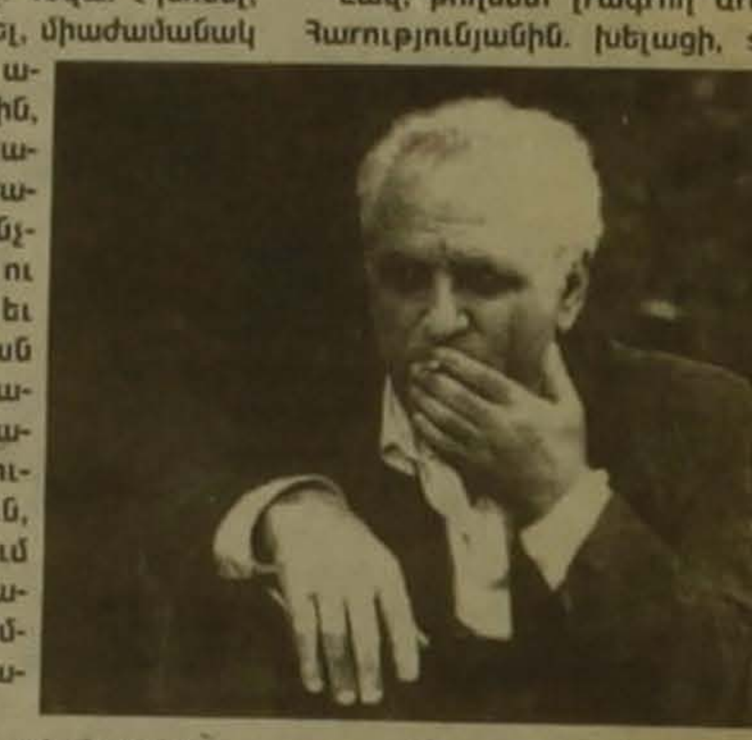

Իհարկե, մարդ կա, որի մասին խոսելը շատ հեշտ է, գնահատանքն էլ արտահայտվում է մեկ բառով՝ լավ է, վատ է: Բայց... բայց այս մարդկանց տեսակին չի պատկանում նա: Նա բարդ է, դժվարըմբռնելի, ծալքերով, լավն էլ ենթատեքստ ունի, վատն էլ, հասկանալ է պետք, ըմբռնել, չզարմանալ՝ նաեւ պատկերացնել, պատկերացնել ենթագիտակցորեն: Այսինքն՝ մարդ է, որին պետք է ընդունես ամբողջության մեջ, կամ ոչ:

Հիշում եմ մեր վաղամեռիկ փորձառու գործընկերոջ՝ Մարտելյա Մարգարյանի խոսքը. «Արմո Հարությունյանին կարող ես չսիրել, բայց չհարգել չես կարող»: Բոլորն են համանման կարծիքի. այսինքն՝ մարդ է, որին շրջանցել չես կարող, որի խոսքը անտեսել չես կարող, որի կարծիքը չլսել չես կարող:

Արամայիս Հարությունյանը լրագրության բնագավառում մասնագետի իր գործն է արել: Դժվար ժամանակներ են եղել, կաղապարներ, կուսակցական, քաղաքական մամլիչներ: Նա փորձել է որքան հնարավոր է, որքան թույլ է տալիս ժամանակը, ձեռքերը տարածել, իր խոսքն «անցկացնել»: Ստացվե՞լ է: Եթե չի ստացվել մեղքը հիմնականում իրենը չի եղել, ժամանակինն է եղել:

«Ուսուցչություն» է արել լրագրության ասպարեզ մտնող յուրաքանչյուր նորեկի, սովորեցրել է, բայց երբեք բարոյական ճնշման չի ենթարկել իր աշակերտներին, աշակերտները իրենց «պարտքի տակ» չեն զգացել նրա առաջ, ուստի հաճախ, շատ հաճախ, երբ ամուր կանգնել են ոտքերի վրա, մոռացել են ուսուցչին: Կա՞ այդպիսի մեկը Աբովյանի շրջանի լրագրության ասպարեզում, որ անցած չլինի հարությունյանական դպրոցն ու նրա դիպուկ բնորոշումները աշխատանքային եւ մասնագիտական այս կամ այն հարցի վերաբերյալ ականջին օղ արած չլինի:

Լավ, թողնենք լրագրող Արամայիս Հարությունյանին. խելացի, տաղանդավոր մարդը տաղանդավոր կլիներ կյանքի ցանկացած բնագավառում, բժիշկ լիներ, շինարար...

Էականը մարդ Արմո Հարությունյանն է կամ իր ընկերների, բարեկամների համար՝ պարզապես Հարությունյանը: Ով է, ինչ է՝ չքննենք, ուղղակի, եթե շատ ուրախ ես՝ նրա մոտ գնա, եթե կոտրված ես, փշուր-փշուր եղած, եթե սիրահարված ես, շատախոսելու կարիք ունես, եթե դժվարության առաջ ես կանգնել, ուժերդ տեղի են տալիս, հարկավոր է ուժի լրացուցիչ ներարկում, եթե որոշել ես նորից նայել աշխարհի վարն ու վերը, քո գիտակցության մեջ ծուռ ու շիտակ այս աշխարհի տեղը որոշել, նրա մոտ գնա:

Սիրելի Հարությունյան, մենք շնորհավորում ենք ձեզ ծննդյան 65-ամյակի, աշխատանքային գործունեության 40-ամյակի առթիվ, մաղթում առողջություն, բազմաբեղուն կյանք: Ներողամիտ եղեք, որ մեր խոսքը դուրս եկավ բարեմաղթանքների խոսքի սովոր շրջանակներից, չնշեցինք, որ դուք խմբագրել եք թերթեր (Արարատում, Արտաշատում, Աբովյանում), հեղինակել եք գրքեր, ձեր հոդվածները լուրջ հարցեր են բարձրացրել հանրապետության մամուլում: Ձեզ՝ նոր ուժ, եռանդ, սիրելի բարեկամ, այս ոչ հեշտ կյանքը՝ իր հազար ու մի խութերով եւ արգելքներով հաղթահարելու համար:

Ներկա եւ անցյալ գործընկերների կարծիքը գրի առավ

ԳՈՀԱՐ ՍԱՐԳՍՅԱՆԸ

ՍՓՅՈՒՌՔ

Գրենոբլ. Ներկայացում ի նպաստ Գյումրիի մանկատան

Մարսելից հրավիրված Է. Տերիֆյան թատերախումբը փետրվարի վերջերին Գրենոբլի հայ մշակույթի տան սրահում ներկայացրել է «Յոթանասունանոց փեսացուն» կատակերգությունը ի նպաստ Գյումրիի մանկատուն-որբանոցի: Մշակույթի տան նախագահ Դ. Մարանջյանի բարիգալստյան խոսքերից հետո ներկաներն ըմբոշխնել են զավեշտախառն թատերական ներկայացումը, որը նախապես բեմադրվել էր Մարսելում: Ըստ «Յառաջ» օրաթերթի տվյալների, երեկոյին մասնակցել են նաեւ Մարսելից երգչուհի Վարդուհի Մինասյանն ու «Բարեկամություն» խմբի մենակատար Համլետ Գեւորգյանը, որոնց նվագով ընկերակցել են Ալեքսանդր Շիրինյանը, Արսեն Ասատրյանն ու Սուրեն Դավթյանը:

Կանանց դերի թեման Ստամբուլի «Կեդրոնականում»

Ստամբուլի «Կեդրոնական սանուց միության» ակումբում վերջերս դասախոսությամբ հանդես է եկել պրոֆ. Անահիտ Ջոլոլյանը, որը ներկայումս գլխավորում է Ստամբուլի համալսարանի Ֆլորանս Նայթինգեյլի անվան բուժքույրական ֆակուլտետի կանանց հիվանդությունների եւ ծննդաբերության բաժինը: Դասախոսության թեման եղել է «Կանանց դերը ընկերային կյանքում՝ մասնավորապես բուժքույրական ասպարեզում»: «Կեդրոնական սանուց միության» անունից բացման խոսքը ասել է Բագրատ Եսթուքյանը, որը բեմ է հրավիրել կեդրոնականի տնօրենուհի Սիլվա Գույումջյանին՝ ներկայացնելու օրվա բանախոսին: Վերջում դասախոսը պատասխանել է ներկաների հարցերին: Այս մասին հաղորդել է փարիզյան «Յառաջ» օրաթերթը:

Հ. Օ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Էթիեն Բակրոն՝ շախմատի պատմության ամենաերիտասարդ գրոսմայստեր

Շախմատի պատմությունում ամենապատանի գրոսմայստերը դարձավ ֆրանսիացի Էթիեն Բակրոն, որը հունվարի 22-ին բոլորեց իր 14 տարին: Ճազող աստղը հաղթեց Փարիզի մերձակայքում՝ Էնգյեն-լե-Բենում կայացած շախմատի միջազգային մրցաշարում, 9 հնարավորից վաստակելով 6,5 միավոր եւ գրոսմայստերական 3-րդ բալը: Շախմատում բարձրագույն կոչումը նվաճելու համար հարկավոր է երկու անգամ լրացնել գրոսմայստերական նորման եւ խաղալ որոշակի քանակությամբ պարտիաներ բարձրակարգ մրցումներում: Բակրոն կատարեց պահանջը, առաջին բալը վաստակելով Երեւանում կայացած շախմատի 32-րդ օլիմպիադայում եւ Հոլանդիայի Վեյկ-ան-Զեե քաղաքի ամանորյա մրցաշարում, իսկ հարկավոր քանակի պարտիաներ խաղաց Էնգյեն-լե-Բենում:

Մինչեւ Բակրոն ռեկորդակիր էր համարվում հունգարացի Պետեր Լեկոն, որը 1994 թվին գրոսմայստեր դարձավ 14 տարեկանում: Հիշեցնենք, որ 15 տարեկանում «մեծ վարպետներ» են դարձել Ռոբերտ Ֆիշերը (աշխարհի 11-րդ չեմպիոնը), Գարրի Կասպարովը (13-րդը) եւ միայն 18 տարեկանում գրոսմայստեր դարձավ Անատոլի Կարպովը (12-րդը):

14-ամյա ֆրանսիացին առաջին-երկրորդ տեղերը կիսեց աշխարհի եռակի փոխչեմպիոն, 68-ամյա Վիկտոր Կորչնոյի (Շվեյցարիա) հետ: Սակայն, լրացուցիչ ցուցանիշներով (տվյալ դեպքում անձնական մրցամարտով, որը առաջին տուրում շահել էր Բակրոն) մրցումների տարեցը ստացավ երկրորդ մրցանակը: Ի դեպ, եզրափակիչ տուրում Բակրոն սեւերով հաղթեց կանադացի Քեւին Սպրագեթթին, մինչդեռ կես միավորի առավելություն ունեցող Կորչնոյը եւս սեւ խաղաքարերով ոչ-ոքիով բավարարվեց ֆրանսիացի Իոսիֆ Դորֆմանի հետ: Ներկայումս Բակրոյի հետ աշխատող նախկին ուկրաինացի, ԽՍՀՄ էքս-չեմպիոն, կատարողական նախկին մարզիչ Դորֆմանը 5,5 միավորով գրավեց 3-րդ տեղը:

Վերջին տուրում խաղաղ արդյունքներ գրանցեցին նաեւ մյուս պարտիաներում. Իգոր Ռաուսիս (Լատվիա)-Իգոր Նատաֆ (Ֆրանսիա), Դարկո Անիչ (Ֆրանսիա)-Միխայիլ Իվանով (Ռուսաստան) եւ Ժան-Լյուկ Շաբանոն-Ռոբեր Ֆոնտեն (երկուսն էլ՝ Ֆրանսիա):

ՄՈՍԿՎԱ

Լեւոն Արոնյանը շարունակում է հաղթարշավը

Մոսկվայում շարունակվում է ուժեղագույն պատանի շախմատիստների միջազգային խորհուրդ մրցաշարը, որի մասնակիցները վիճարկում են աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովի գավաթը: Հոյակապ է խաղում երեւանցի միջազգային վարպետ Լեւոն Արոնյանը: Մինչեւ այժմ անցկացված վեց տուրերում նա կորցրել է միայն կես միավոր եւ վստահորեն գլխավորում է աղյուսակը: Հերթական հաղթանակը հայ շախմատիստը տարավ Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Բացանինի նկատմամբ: Այժմ Արոնյանը մեկ միավորով առաջ է անցել իր մոտակա մրցակցից Լեհաստանի պատվիրակ Միտոնից: Յոթերորդ տուրում Լեւոնը սեւերով հանդիպում է հենց Միտոնի հետ:

Շարունակում է վստահ խաղալ նաեւ Վարուժան Հակոբյանը: Ռուսաստանցի Զախարովի հետ ոչ-ոքի խաղալուց հետո նա 4 միավորով բաժանում է երրորդ տեղը: Իր հերթական հանդիպումը Հակոբյանն անցկացնելու է ադրբեջանցի Իբրահիմովի հետ:

Մեր երրորդ ներկայացուցիչը Գաբրիել Սարգսյանը, վաստակել է 2 միավոր:

Գ. Հ.

Մտան վանք դրամներ բերելու

Հոլանդիայի Տեր-Ապել քաղաքում ավարտված շախմատի միջազգային ավանդական մրցաշարի հաղթող դարձավ նախկին լատվիացի, ներկայումս Իսպանիայի քաղաքացի Ալեքսեյ Շիրովը: Տեղացիները, որին մասնակցում էին 6 գրոսմայստերներ եւ վիճարկվում էր 5 հազար գուլդեն (մոտ երեք հազար դոլար), 17-րդ կարգի էր: Վերջին 5-րդ տուրում 24-ամյա գրոսմայստերը սպիտակներով ոչ-ոքի խաղաց ռուսաստանցի Ալեքսանդր Խալիֆմանի հետ եւ առջանցեց նրան կես միավորով: Խաղաղ դաշն կնքեցին նաեւ շվեդ Ուլֆ Անդերսոնը եւ Արթուր Յուսուպովը (Գերմանիա):

Հոլանդացի Լյուկ վան Վելին պարտության մասնեց գերմանացի Ռոբերտ Հյուբներին:

Մրցաշարը կայացավ 550-ամյա վանքի տարածքում, որը ժամանակին պատկանում էր խաչակիրներին: Դրա համար էլ այն կոչվում է «Վանքային մրցաշար Տեր-Ապելում»: Այն կազմակերպվել էր տեղի շախմատային ակումբի կողմից, որն ընդամենը 17 անդամ ունի: Սակայն հոլանդացի շախմատի սիրահարները անցկացրին արդեն 10-րդ մրցաշարը բավականին ուժեղ կազմով մասնակիցները մտնում են աշխարհի 30 լավագույնների շարքը:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Ճապոնացիները սկսեցին հաղթանակով

1998 թ. Ֆրանսիայում կայանալիք ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության ընտրական փուլերում կայացան ըստ հերթական փուլի որոշակի հանդիպումները ԿՈՆԿԱԿԱՖ-ի գոտում: Ընտրաշարը մեկնարկեց նաեւ ասիական 4-րդ խմբում, ուր ընդգրկված բոլոր թիմերը մրցում են Բոսխերում (Օման):

Օվկիանոսից այն կողմ տեղի ունեցավ մեկ հանդիպում Կոստա Ռիկայի հավաքականը 3-2 հաշվով կարեւոր հաղթանակ տարավ ԱՄՆ-ի ընտրանու նկատմամբ: Հիշեցնենք, որ 6 հավաքականները վճռական այս փուլում վիճարկում են Ֆրանսիայի 3 ուղեգրեր:

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Մեքսիկա	2	1	1	0	4-0	4
2. Կոստա Ռիկա	2	1	1	0	3-2	4
3. ԱՄՆ	3	1	1	1	5-3	4
4. Ճամայկա	1	0	1	0	0-0	1
5. Սալվադոր	0	0	0	0	0-0	0
6. Կանադա	2	0	0	2	0-7	0

ապրիլի 6-ին Կանադա-Սալվադոր
ապրիլի 13-ին՝ Մեքսիկա-Ճամայկա
ապրիլի 20-ին՝ ԱՄՆ-Մեքսիկա

Ասիա

4-րդ ենթախմբում հաղթանակով մեկնարկեց լուրջ նկրտումներ ունեցող Ճապոնիայի հավաքականը, որը 1-0 արդյունքով պարտության մատնեց մրցաշարի կազմակերպիչ Օմանի հավաքականին: Գոլը 10-րդ րոպեին խփեց Օմուրան: Ոչ-ոքի 1-1 հաշվով ավարտվեց Նեպալի եւ Մակաոյի հավաքականների մրցավեճը:

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ճապոնիա	1	1	0	0	1-0	3
2. Նեպալ	1	0	1	0	1-1	1
3. Մակաո	1	0	1	0	1-1	1
4. Օման	1	0	0	1	0-1	0

ՍՏԱՄԲՈՒԼ

Ծանրամարտի աշխարհի առաջնությունում բարելավվեց համաշխարհային ռեկորդը

Ուկրաինայի Չեռնովցի քաղաքի 22-ամյա բնակչուհի Լինա Գերասիմենկոն համաշխարհային նոր ռեկորդ սահմանեց Ստամբուլում կայացած ծանրամարտի աշխարհի առաջնությունում: 60 նետերով նա 591 նիշ խփեց 18 մ հեռավորությունից: Նախկին նվաճումը (590 միավոր) պատկանում էր Նատալյա Վալեեւային Մոլդովայից:

ՀԵԾԱՆՎԱՍՊՈՐՏ

Ադրիատիկի ափով հեծանվավազքում հաղթեց իտալացին

Իտալիայում վերջնագիծը հատեց «Տիրենո-Ադրիատիկո» ավանդական հեծանվավազքը: Վերջին 7-րդ փուլում ամենաարագն էր իտալացի Մարիո Տրավերտելին: Իսկ ընդհանուր հաշվարկում հաղթանակը տոնեց նրա հայրենակից Ռոբերտո Պետիտոն: Ռուսաստանցի Վասիլի Վերեմեենկովը գրավեց 5-րդ տեղը:

Խաղացանկ

ՀՀ ֆուտբոլի առաջին խմբի 1996-97 թթ. առաջնության

Երկրորդ շրջան (գարուն)

12-րդ տուր

28 մարտի (ուրբաթ)

67. «Սատֆիր»-«Կաենն» 15.00
68. «Դինամո»-«Ազնավուր» 15.00
69. ԲՄԱ-Արայի-«Լոռի» 15.00

29 մարտի (շաբաթ)

70. «Դվին»-«Քասախ» 15.00
71. «Կապան-81»-«Արմավիր» 15.00
72. «Նաիրիտ»-«Կումայրի» 15.00

13-րդ տուր

3 ապրիլի (հինգշաբթի)

73. «Նաիրիտ»-«Սատֆիր» 16.00
74. «Ազնավուր»-«Կաենն» 16.00
75. «Լոռի»-«Դինամո» 16.00

4 ապրիլի (ուրբաթ)

76. «Քասախ»-ԲՄԱ-Արայի 16.00
77. «Արմավիր»-«Դվին» 16.00
78. «Կումայրի»-«Կապան-81» 16.00

14-րդ տուր

10 ապրիլի (հինգշաբթի)

79. «Սատֆիր»-«Ազնավուր» 16.00
80. «Կաենն»-«Լոռի» 16.00
[illegible] «Դինամո»-«Քասախ» 16.00

11 ապրիլի (ուրբաթ)

82. ԲՄԱ-Արայի-«Արմավիր» 16.00
83. «Դվին»-«Կումայրի» 16.00
84. «Կապան-81»-«Նաիրիտ» 15.00

15-րդ տուր

16 ապրիլի (չորեքշաբթի)

85. «Կապան-81»-«Սատֆիր» 15.00
86. «Նաիրիտ»-«Դվին» 16.00
87. «Քասախ»-«Կաենն» 16.00

17 ապրիլի (հինգշաբթի)

88. «Արմավիր»-«Դինամո» 16.00
89. «Կումայրի»-ԲՄԱ-Արայի 16.00
90. «Լոռի»-«Ազնավուր» 16.00

16-րդ տուր

26 ապրիլի (շաբաթ)

91. «Սատֆիր»-«Լոռի» 16.00
92. «Ազնավուր»-«Քասախ» 16.00
93. «Կաենն»-«Արմավիր» 16.00

27 ապրիլի (կիրակի)

94. «Դինամո»-«Կումայրի» 16.00
95. ԲՄԱ-Արայի-«Նաիրիտ» 16.00
96. «Դվին»-«Կապան-81» 16.00

17-րդ տուր

1 մայիսի (հինգշաբթի)

97. «Դվին»-«Սատֆիր» 16.00
98. «Քասախ»-«Լոռի» 16.00
99. «Արմավիր»-«Ազնավուր» 16.00

2 մայիսի (ուրբաթ)

100. «Կումայրի»-«Կաենն» 16.00
101. «Նաիրիտ»-«Դինամո» 16.00
102. «Կապան-81»-ԲՄԱ-Արայի 15.00

18-րդ տուր

8 մայիսի (հինգշաբթի)

103. «Սատֆիր»-«Քասախ» 16.00
104. «Լոռի»-«Արմավիր» 16:00
105. «Ազնավուր»-«Կումայրի» 16.00

9 մայիսի (ուրբաթ)

106. «Կաենն»-«Նաիրիտ» 16.00
107. «Դինամո»-«Կապան-81» 16.00
108. ԲՄԱ-Արայի-«Դվին» 16.00

19-րդ տուր

15 մայիսի (հինգշաբթի)

109. ԲՄԱ-Արայի-«Սատֆիր» 17.00
110. «Արմավիր»-«Քասախ» 17.00
111. «Նաիրիտ»-«Ազնավուր» 17.00

16 մայիսի (ուրբաթ)

112. «Կումայրի»-«Լոռի» 17.00
113. «Կապան-81»-«Կաենն» 15.00
114. «Դվին»-«Դինամո» 17.00

20-րդ տուր

24 մայիսի (շաբաթ)

115. «Սատֆիր»-«Արմավիր» 17.00
116. «Քասախ»-«Կումայրի» 17.00
117. «Լոռի»-«Նաիրիտ» 17.00

25 մայիսի (կիրակի)

118. «Ազնավուր»-«Կապան-81» 17.00
119. «Կաենն»-«Դվին» 17.00
120. «Դինամո»-ԲՄԱ-Արայի 17.00

21-րդ տուր

31 մայիսի (շաբաթ)

121. «Դինամո»-«Սատֆիր» 17.00
122. «Կումայրի»-«Արմավիր» 17.00
123. «Նաիրիտ»-«Քասախ» 17.00
124. «Կապան-81»-«Լոռի»
125. «Դվին»-«Ազնավուր» 17.00
126. ԲՄԱ-Արայի-«Կաենն» 17.00

22-րդ տուր

6 հունիսի (ուրբաթ)

127. «Սատֆիր»-«Կումայրի» 18.00
128. «Արմավիր»-«Նաիրիտ» 18.00
129. «Քասախ»-«Կապան-81» 18.00
130. «Լոռի»-«Դվին» 18.00
131. «Ազնավուր»-ԲՄԱ-Արայի 18.00
132. «Կաենն»-«Դինամո» 18.00

14 հունիսի (շաբաթ)

Անցումային խաղ Աբովյանում ծանոթություն. խաղերը տեղի կունենան զույգերում առաջինը նշված թիմերի դաշտերում

Ֆուտբոլի ՀՀ առաջնության առաջին խմբի մրցաշարային աղյուսակը աշնանային խաղաշրջանից հետո

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ազնավուր	11	8	3	0	21-6	27
2. Դվին	11	8	1	2	26-10	25
3. Սատֆիր	11	7	0	4	22-14	21
4. Լոռի	11	6	3	2	16-8	21
5. Կումայրի	11	6	1	4	26-21	19
6. Արմավիր	11	4	4	3	20-15	16
7. Նաիրիտ	11	4	2	5	28-21	14
8. ԲՄԱ-Արայի	11	4	2	5	12-18	14
9. Կապան-81	11	2	4	5	17-17	10
10. Դինամո	11	2	2	7	11-27	8
11. Կաենն	11	1	3	7	12-32	6
12. Քասախ	11	0	3	8	10-32	3

Թիմերը հետեւյալ քաղաքներից են. Նոյեմբերյան, Աշտարակ, Նոր Հաճըն, Վանաձոր, Գյումրի, Արմավիր, Էջմիածին, Երեւան, Կապան, Երեւան, Իջեւան, Աշտարակ:

digitised by A.R.A.R.@

Օրվա հետքերով

ԱՆԿԱՐԱ

Քինկել. «Թուրքիայի առջեւ գլուխ խոնարհելու պատճառ չունեմ, ոչ էլ դրա կարիքն եմ զգում»

Գերմանիայի արտգործնախարար Կլաուս Քինկելի նոբյա այցը Թուրքիա սկանդալով էր սկսվել: Թեեւ ինքը սկանդալի տեղիք չէր տվել, բայցեւայնպես նրա բանակցությունները Անկարայում ընթացան չափազանց լարված մթնոլորտում: Մարտի 26-ին նա եղավ Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովում Մեջլիսում, որտեղ նրան ընդունեց Մուստաֆա Քալեմլին: Թուրքական հեռուստատեսության տվյալներով Քինկելը Մեջլիսի նախագահ Քալեմլիի ուշադրությունը հրավիրեց այն խնդիրների վրա, որոնք բացասական ներգործություն են ունենում Եվրամիություն-Թուրքիա, ինչպես նաեւ Թուրքիա-Գերմանիա փոխհարաբերությունների վրա: Այնուհետեւ Քինկելը ելույթ է ունեցել Մեջլիսի արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի անդամների առաջ, մասնավորապես ասելով. «Թուրքիայի արտգործնախարարությունը հերքեց վարչապետ Էրբաքանի խոսքերը: Հակառակ դեպքում ես Անկարա չէի ժամանի: Այնուամենայնիվ ցանկանում եմ ընդգծել, ամաչելու պատճառ չունեմ ու գլուխ խոնարհեմ Թուրքիայի առջեւ: Ոչ էլ դրա կարիքն եմ զգում»:

Մեջլիսում կայացած հանդիպումներից հետո Քինկելը երկխոսություն է ունեցել արտգործնախարար, փոխվարչապետ Թանսու Չիլլերի հետ: Դրա ավարտին հրավիրվել է մամուլի համատեղ ասուլիս, որտեղ իր ելույթում Չիլլերը մասնավորապես ասել է. «Երկխոսության ընթացքում ես մեծարգո Քինկելին նախազգուշացրի, որ Թուրքիայի անդամակցությունը ԵՄ-ին չպետք է վերածել քաղաքականության հարցի, ելնելով թուրքերի մահմեդականության հանգամանքից: ԵՄ-ին ոչ լիարժեք անդամակցության առաջարկները Թուրքիայի համար միանգամայն անընդունելի են: Ի վերջո Թուրքիան անդամակցության թեկնածու երկրների մեջ միակն է, որ ՆԱՏՕ-ի կազմում է, միացել է մաքսային միության պայմանագրին, իսկ անդամակցության դիմումը մյուս թեկնածուներից անհամեմատ շուտ է ներկայացրել»: Ըստ Չիլլերի, Քինկելը Թուրքիայի առջեւ բարձրացրել է մարդու իրավունքների ոտնահարման, Կիպրոսին եւ ահաբեկչության առնչվող խնդիրներ:

Ինչ վերաբերում է Էրբաքան-Քինկել հանդիպմանը, ապա դրա ընթացքում Թուրքիայի վարչապետը, ընդգծելով թուրք-գերմանական ավանդական բարեկամության նշանակությունը երկու երկրների համար, հույս է հայտնել, թե «Գերմանիան եւ բարեկամ այլ երկրներ 1997-ին ԵՄ-ին Թուրքիայի անդամակցության առնչությամբ իրենց շահերին հակառակ որոշում չեն կայացնի»: Հանդիպման ավարտին, երբ լրագրողները հիշեցրել են Էրբաքանի խոսքերը, թե «Եվրոպան ամբողջ գլուխ է խոնարհելու Թուրքիայի առջեւ. Քինկելը կհամոզվի դրանում», վերջինս նրանց պատասխանելով, ասել է. «Ո՞վ է լուրջ ընդունում մամուլում տպագրված այս խոսքերը»: Փաստորեն նա խոսքերի պատասխանատվությունը բարդել է մամուլի վրա:

Քինկելը հանդիպում է ունեցել նաեւ ընդդիմադիր «Մայր հայրենիք» կուսակցության նախագահ Մեսութ Յըլմազի հետ: Վերջինս մասնավորապես նշել է. «Թուրքիան Եվրոպայի մաս է կազմում: Այս իրողությունը ենթակա չէ որեւէ երկրի կամ գործչի վիճարկմանը»: Միաժամանակ նա Քինկելի ներկայությամբ դատապարտել է Էրբաքանի կառավարությանը, թե կառավարությունը Թուրքիայի մասին սխալ ազդանշաններ է հաղորդում նպաստելով հակասական պատկերացումների ստեղծման արտաքին աշխարհում:

Գերմանիայի արտգործնախարար Կլաուս Քինկելը եղել է նաեւ Ստամբուլում, որտեղից մարտի 27-ին վերադարձել է հայրենիք: Նրա հանդիպումների ու բանակցությունների արդյունքները հիմք են տալիս ենթադրելու, որ լարվածությունը թուրք-գերմանական հարաբերություններում դեռ երկար կպահպանվի: Առանց մեկնաբանելու լարվածության պատճառները, պարզապես ասենք, որ դրանք մեծապես պայմանավորված են ԱՄՆ-Գերմանիա տարաձայնություններով: Որեմն, դրանով էլ պայմանավորված է թուրք-գերմանական ավանդական, այսպես կոչված, բարեկամության խախտումը վերջին տարիներին:

Հ. Չ.

Պահակախումբը փախել էր, հովանավորում է Սահակյանի քարտուղարուհին

Նախորդ երկու օրերի պարապ ընթացքը «Սեպտեմբերի 25/1» գործում երեկ փոխհատուցվեց աննախադեպ աղմկոտությամբ. նախորդ օրը դատական մեղադրողի առաջարկած տարբերակը՝ տուժողներին «ավելի կոչուն ձեւով» հրավիրել դատարան, գործել էր, եւ ներկայացել էին միանգամից երեք տուժողներ՝ ԱԺ աշխատակազմի ոչ անծանոթ դեմքերից: Դատարանը գերծանրաբեռնված մթնոլորտում լսեց Արա Սահակյանի քարտուղարուհի Նարինե Բաղդալյանի, ԱԺ նախագահի օգնական Արսակ Գնունու, սպասարկող անձնակազմի աշխատակից Մարատ Տեր-Սարգսյանի ցուցմունքները: Վերջիններս նույնպես հայտարարեցին, թե չեն ճանաչում ամբաստանյալներին, եւ նրանց հետագա ցուցմունքները, ինչպես նաեւ դատախազի եւ դատական մեղադրողի՝ սեպտեմբերի 25-ի դեպքերի մանրամասները ճշտող հարցերն ավելորդ էին թվում: Սակայն, քանի որ դատարանը համարում է, որ իր խնդիրը նաեւ զանգվածային անկարգությունների առկայությունը պարզելն է, տուժողներն այնուամենայնիվ նկարագրեցին սեպտեմբերի 25-ից հետո հեռուստաէկրանից քաջածանոթ իրադարձությունները. ԱԺ նախագահի եւ փոխնախագահի ծեծի տեսարանը, հանգամանքները հայտնի վերջաբանով: ԱԺ անճանաչելիորեն ծեծված պատգամավորներ եւ աշխատակազմի՝ թեթեւ վնասվածքներ ստացած աշխատակիցներ:

Նարինե Բաղդալյանը մասնավորապես նշեց միջանցքներում լուսավորության եւ իրավապահների անհասկանալի բացակայությունը: Պահակախումբն, ըստ Բաղդալյանի, զենքերը «վայր էր դրել» նախագահի սենյակին եւ... փախել անհայտ ուղղությամբ: Այս պահը հետաքրքիր է այնքանով, որքանով ապացուցում է, որ գործնականում ԱԺ լիդերներին ծեծելու նկատմամբ արգելք չի հարուցվել: Ո՞ւմ մեղքով. այս հարցն, իհարկե, դատական կոլեգիայի այս կազմի լուծելու խնդիրը չէ: Դատախազի հարցերից պարզվեց, որ ժամանակին արել է իր գործը, եւ Սահակյանի քարտուղարուհին տեսնելու դեպքում վստահաբար կարող էր ճանաչել հարձակվողներից միայն մեկին. նրան, ում ձեռքին դանակ էր տեսել:

Տուժողների պատմածը լիովին բավարարեց դատաքննության մասնակիցներին, եւ դատապաշտպաններն ու ամբաստանյալները հարցադրումներով աչքի չընկան: Քիչ թե շատ հետաքրքրված էր դատական մեղադրողը, որին մասնավորապես հուզում էր, տուժողներն արդյոք պատուհանից հետեւե՞լ են «ԱԺ գրավման» ընթացքին, տեսե՞լ են պարիսպը տապալելու ճակատագրական պահը: Այս հարցին Սահակյանի քարտուղարուհու բացասական պատասխանից հիասթափված, պրն Պիվազյանն արձագանքեց ոչ այն է լուրջ, ոչ այն է կատակով. «Ամենահետաքրքիր պահը բաց եք թողել»: Տուժողների հարցաքննությունն ի հայտ բերեց առնվազն ինձ համար ուրախալի մի իրողություն. նախաքննական մարմինները տուժողների ցուցմունքներն ստացել են առանց... բռնության: Փաստ ասած, այս բարձունքը գոնե դուրս է մնացել «նվաճողների» ուշադրությունից: Երեկվա նիստին ներկայացել էր նաեւ քաղհայցվորը (ԱԺ տնտեսական վարչության պետ Թաթուլ Թադեւոսյան), եւ դատական կոլեգիան, ըմբռնումով մոտենալով այս գործով տուժող ներկայացված Բաբկեն Արարքցյանի, Արա Սահակյանի, Կարապետ Ռուբինյանի եւ Վաչագան Ղարոյանի ցուցմունքները լսելու հեռանկարի անհրաժեշտությանը, որոշեց լսել Թադեւոսյանին: Վերջինս ներկայացրեց սեպտեմբերի 25-ին ամբոխի ներխուժման պատճառով ԱԺ կրած վնասը՝ ընդամենը՝ 2 մլն 540 հազար դրամ, այդ թվում 1 մլն 131 հազար դրամ շինարարական աշխատանքների եւ 1 մլն 358 հազար դրամ գույքային վնասի դիմաց: Քաղհայցվորը տեղեկացրեց, որ վնասը գնահատվել է հատուկ այդ նպատակով ստեղծված ներկայացուցչական հանձնաժողովի կողմից, եւ դատարանին միջնորդեց «տվյալ քաղհայցով վնասների հատուցում իրականացնելու» վերաբերյալ:

Դժվար է ասել, թե ումից է ակնկալվում վնասների հատուցումը, սակայն այս հարցում իշխանություններն ու ընդդիմությունը, թերեւս, կարող են օգտագործել «ոչ-ոքի» տարբերակը, քանզի ընդդիմությունը, մասնավորապես ԱԺՄ-ն եւ ԱԻՄ-ը, եթե ոչ ավելի, ապա, համենայն դեպս, ոչ պակաս «հատուցում» կարող են պահանջել իշխանություններից՝ իրենց ավերված գրասենյակների դիմաց:

ՄԱՐԹԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Արփա-Սեւան թունելի հետագա շահագործումը վտանգի տակ

Եղեգիսի ջրահավաք ավազանը, որը Արփա-Սեւան ջրատարի կարեւոր հանգույցներից է, ընթացիկ եւ հիմնական նորոգումների անբավարար կատարման հետեւանքով գտնվում է քայքայված վիճակում: Բացի այդ, թունելի Եղեգիսի հատվածում խզվածք է առաջացել, որը, շուտափույթ նորոգման չենթարկվելու դեպքում, թունելի հետագա շահագործումը կդնի վտանգի տակ: Քայքայվող տեղամասեր եւ խզվածքներ առաջանալու վտանգ կա նաեւ թունելի մյուս հատվածներում: Այս վիճակը ստեղծվել է ոչ բավարար ֆինանսավորման պատճառով: Նշենք, որ դեռեւս 1995 թվականին կազմված հանձնաժողովի ուսումնասիրություններով ջրատարի շահագործման ապահովման համար անհրաժեշտ է համարվել հատկացնել 3 մլրդ դրամ: Սակայն հատկացվել է ընդամենը 200 մլն դրամ: Այս տարվա հիմնական նորոգման եւ շինարարական աշխատանքների գծով Որոտան-Արփա-Սեւան թունելի շահագործման վարչությանը նախատեսվել է հատկացնել 221,1 մլն դրամ: Մասնագետների կարծիքով, եզակի այս կառույցին պահանջվող գումարը չտրամադրելը առաջիկայում կարող է տասնապատիկ մեծացնել ծախսերը:

ԱԳՐՈՊՐԵՍ

Գարնանային հալոցքն արագացրեց Ողջաբերդ գյուղի ավերածությունները

ԿՈՏԱՅՔ, 27 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կոտայքի մարզի Ողջաբերդ գյուղի 1030 բնակիչներ (430 ընտանիք) տագնապով են սպասում իրենց բախտին, քանի որ սողքերից ավերածությունները դառնում են էլ ավելի վտանգավոր: («Ազգ»-ը ժամանակին ընդարձակ հոդվածով ներկայացրել է գյուղի աղետալի վիճակը): Ներկայումս գյուղի տների 80 տոկոսը վթարային վիճակում է: Գյուղի համայնքի նախագահ Նորայր Մելքոնյանն Արմենպրեսի թղթակցին հայտնեց, որ սողքերի պակաս թողածը լրացրին եւ արագացրին գարնանային հալոցքաջրերը. օրերս վերջնականապես ավերվեցին գյուղի մշակույթի տան եւ խանութի շենքերը: Քիչ թե շատ հուսադրող հանգամանքն այն է, որ այս ողբերգական վիճակից դուրս գալու լուծումներ գտնելու նպատակով ստեղծվել է կառավարական հանձնաժողով՝ գյուղատնտեսության նախարար Վլադիմիր Մովսիսյանի գլխավորությամբ:

97 թ. երկրորդ կեսից կթարմացվեն 50 եւ 100 դրամանոցները

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՄԱՐՏ, ՓԱՍՏ: Առաջիկայում կթարմացվեն հանրապետության 50 եւ 100 դրամ արժողությամբ թղթադրամները: Համաձայն ԿԲ խորհրդի անդամ Ռ. Վալեսյանի, դա նախատեսվում է իրականացնել այս տարվա երկրորդ կեսից: Ըստ նրա, նոր թղթադրամները զուգահեռաբար կկիրառվեն ներկայումս շրջանառության մեջ գտնվող 50 եւ 100 դրամանոցների հետ:

ԵՎՐԱՍԻԱ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԸ՝

ԱՄՆ-ի Միջազգային զարգացման գործակալության (USAID) կողմից ֆինանսավորվող դրամաշնորհներ եւ վարկեր տրամադրող կազմակերպությունը

հայտարարում է մրցույթ իր Երեւանյան գրասենյակում եւ Գյումրիի բաժանմունքում ներքոհիշյալ թափուր տեղերի համար

1. Երեւանում

1. Ծրագրերի գծով օգնական
2. Դրամաշնորհների կառավարման ասիստենտ
3. Ֆինանսական ղեկավար
4. Արտաքին կապերի գծով պատասխանատու

2. Գյումրիում

1. Գյումրիի ներկայացուցիչ
2. Վարկային ծրագրի խորհրդատու

Բոլոր թեկնածուները պետք է ներկայացնեն նամակ կենսագրություն (resume) (երկուսն էլ՝ անգլերեն լեզվով), մինչեւ ապրիլի 11, 1997 թ. հետեւյալ հասցեով՝

Եվրասիա հիմնադրամի Երեւանյան գրասենյակ
ք. Երեւան, Խանջյան փ. 22, բնակարան 11
Հեռ. 52-24-95, 58-55-98, 56-16-26, 56-51-47, 59-24-63
AT&T: 151-824.

Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել նույն հասցեով:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտ, ծայրամասում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի: Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ Է

«Հայկ» անհատական ձեռնարկությունը գրանցված Էրեբունու շրջանում:

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 5-րդ հարկում, 70/50 քմ, ավտոտնակով: Հալաբյան Քոչար 23 (նախկին Չեխի խանութի մոտ):

Հեռախոս՝ 22-42-68

«ԱՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ԱՆՎՃԱՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԵՎ ՊԱՀԱՆՋԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ 589167 581351

«...» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 547. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 27. 03. 1997. Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@